יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 184 | Łódź, Wtorek, 7 sierpnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כו מנחם אב תרצ״ד | № 184

Adrse Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מוראדיגער פאגראם אויף יודען אין אלזשיר

פאריז, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

פון קאנסטאנטין אין אלזשיר זענען אנגעקומען ידיעות, וועגען מורא׳דיגע צוזאמענשטויסען צווישען אראבער און יודען. עס זענען פאראן פיל פערוואונדעטע פון ביידע זייטען. די צאהל פון די הרוגים איז גרויס. אויך זענען צוראבירט און אונטערגעצינדען געווארען די יודישע געשעפטען.

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

דער פאגראם אויף יודען, וואס ס׳האבען אויסגעפיהרט אראבער אין קאנסטאנטין אין אלזשיר, האט, ווי עס גיבען איבער די אווענד-צייטונגען, אנגענומען אזא גרויסען פערנעהם, אז די פראנצויזישע מאכט איז געווען געצוואונגען צו פערשטארקען די מיליטערישע אפטיילונגען אין קאנסטאנטין און אויך אין דער סביבה.

די אראבישע פאגראמטשיקעס האבען פערשפרייט א קלאנג, אז א יודישער זעלנער עליאש קאליפא, איז אין א נישט ניכטערן צושטאנד אריין אין א מוזולמענישען מעטשעט און בעזידעלט די אראבישע מתפללים.

די אראבער זאלען האבען קאליפ׳ן שטארק צושלאגען, דעם דאזיגען פאלשען קלאנג האבען די פאגראם אגיטאטארען, ווי עס ווייזט אויס, פערשפרייט מיט דער כוונה אויפצורייצען די אראבער געגען די יודען.

די דאזיגע העצע האט געהאט טאקע די טרויעריגע ווירקונג, וואס דער אויפגעהעצטער אראבישער המון איז ארויס פון מעטשעט אין די שטאט און זיך געווארפען פאגראמירען.

אין יודישען קווארטאל האבען די אראבישע פאגראמטשיקעס אנגעמאכט א גרויסען חורבן. צווישען דער יודישער בעפעלקערונג איז ענטשטאנען א גרויסע פאניק. דאס האט אנגעהאלטען א גאנצע נאכט און ערשט פארטאגס האט דער פאגראם אויפגעהערט.

די ניכטערע אראבישע עלעמענטען האבען זיך געלאזט בעמיהען צו א געמיינזאמער קאנפערענץ מיט יודען. אויף דער דאזיגער קאנפערענץ איז בעשלאסען געווארען אפצושטעלען דעם פאגראם.

די דעלעגאטען פון ביידע צדדים האבען נאך נישט געהאט בעוויזען זיך פונאנדערצוגעהען, האט זיך אויף די יודישע גאסען אויפסניי אנגעהויבען דער פאגראם. די אראבער האבען אויפגעשטעלט וואכען ביי אלע שטאט טויערען און קיינעם נישט אריינגעלאזט אין שטאט. איבער דער גאנצער שטאט האט זיך דער פאגראם צופלאקערט.

אומעטום האט מען געשלאגען יודען און חרוב געמאכט די געוועלבער. די יודען האבען זיך פערבאריקאדירט אין די הייזער. די אראבער האבען אונטערגעצונדען איינציגע יודישע הייזער אין צענטרום שטאט.

ווען די יודען האבען געוואלט ענטלויפען, זענען די אראבער זיי בעפאלען מיט מעסערס און גומי שטעקענס. ס׳זענען אויך געפאלען איינציגע רעוואלווער שאסען.

די זיכערהייטס מאכט האט ארויסגעפאדערט פערשטארקונגען.

נעכטען נאכמיטאג זענען אנגעקומען קיין קאנסטאנטין א גרויסע אפטיילונג מיליטער פון אלזשיר. דאס מיליטער האט געמאכט א סוף צום שוידערליכען פאגראם. ס׳זענען נאך ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט געווארען די צאהל קרבנות.

מען איז מודיע וועגען 70 לייכט און שווער פערוואונדעטע און 20 טויטע.

לויט אינפארמאציעס פון א פריוואטער קוועלע איז די צאהל קרבנות א סך גרעסער.

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

דער גענעראל גובערנאטאר פון אלזשיר, וועלכער איז לעצטענס געווען אין פאריז אין דינסט-ענינים, איז נעכטען אווענד פלוצים ארויס געפאהרען קיין מארסייל און פון דארט איז ער אויף אנ׳אעראפלאן אפגעפלויגען קיין קאנסטאנטין.

ארום דער לאגע פון די יודען אין דאנציג

דאנציג. (יט״א) אין צוזאמענהאנג מיט די ווירטשאפט-פערהאנדלונגען צווישען פוילען און דאנציג, וואס דארפען שוין אין קורצען פערענדיגט ווערען, שרייבט „דאס דאנציגער עכא״, אז אין די יודישע ווירטשאפטליכע קרייזען ווערט די באהר מאלידירונג פון האנדעלס פערקעהר צווישען דאנציג און פוילען אויפגענומען ווערען מיט בעזונדערער בעפרידיגונג.

די צייטונג הערמאנט, אז די פוילישע רעגירונג האט אין אייניגע פון די לעצטע אפמאכען מיט דאנציג זיך געוועהען געצוואונגען אנצו־ווייזען אויף דער בעדייטונג פון די יודישע ווירט־שאפטס-קרייזען און האט דעריבער פערלאנגט פון דער דאנציגער רעגירונג אנ׳ערקלערונג, וואס זאל זיכערען דער יודישער בעפעלקערונג דאס רעכט אויף פרייער ווירטשאפטליכער טעטיגקייט.

דאס „דאנציגער עכא״ האלט, דאס מצד דאנ־ציג מוז איצט אלץ געטון ווערען, כדי די בעטא־בונג פון די יודישע אינטערעסען אין די ראהמען פון דאנציג-פוילישען האנדעלס-אפמאך זאל שוין נישט זיין בויטיג. איצט אבער געשטאלטעט זיך די לאגע פון די דאנציגער יודען אויף אזא אופן, וואס קען בעטראכט ווערען אלס בעלאסטונג אין די ווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען דאנציג און פוילען.

די שטימען אין דער אויסלענדישער פרעסע קענען דינען אלס בעווייז, ווי וויכטיג עס וואלט געווען נישט נאר פאר די יודישע נאר אויך פאר די אלגעמיין - ווירטשאפטליכע אינטערעסען פון דאנציג, ווען די דאנציגער רעגירונג וואלט בעדארפט צו בעזייטיגען די אונגעוואונשענע ערשיי־נונגען (אנטי-יודישער בויקאט און טאלערירונג פון פערשידענארטיגע בעליידיגונגען) און אזוי ארום געשאפען די ראהמען פאר א צוזאמענארבייט פון די יודישע ווירטשאפטליכע קרייזען אין דאנציג גופא ווי אויך פון די בעציהונגען מיט פוילען.

יעדענפאלס וואלט אלס פאראויסזעצונג דערצו געווען נויטיג, אז דער דאנציגער סענאט, וועלכער האט זיך לעצטענס — ווי עס שיינט — איבערצייגט וועגען דער בעדייטונג פון דער יודישער בעפעל־קערונג פאר די דאנציגער ווירטשאפטליכע בעציהונ־גען מיט פוילען — זאל בעווייזען צו בעזייטיגען די פערדערבליכע איינפלוסען פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פארטיי אין דאנציג, וועלכע שטוי־סען כסדר צו אונרוהען און שטערען דער באראמא־לידירונג פון ווירטשאפטליכען לעבען.

פארק העלענאוו — פאמארסקא 18 — „תומכי-אורחים״ — פאמארסקא 18 — פארק העלענאוו

מיטוואך, דעם 8 אויגוסט ווערט איינגעארדענט 2 נאכמיטאג א גראנדיעזע גארטען-פערוויילונג

לטובת דעם הילפס-פעראיין „תומכי-אורחים״

אין פראגראם: תפילות, פאלקס- און ארץ-ישראל-לידער און אפערן-אריעס.

ביים קלאוויר: פראפ. ליכטערמאן-דאווידאוויטש.

4 נאכמ. סימפאנישער קאנצערט פון 40 פערזאן אונטער דער לייטונג פון דיר. ס. פיעטרושקא. ס׳וועט אויסגעפיהרט ווערען יידישע מוזיק.

אויך וועלכער ס׳וועט אויפטרעטען 9 אווענד דער וועלטבערימטער אויבער-קאנטאר

משה קוסעוויצקי

א גרויסע פאנטעז-לאטעריע פון 1500 ווערטפולע זאכען. א לאס קאסט נאר 25 גר. ●●●● יעדעס קינד בעקומט ביים איינגאנג אין גארטען א מתנה.

א ספעציעל-איינגעארדענט כשר׳ער בופעט. בילעטען צום פרייז פאר קינדער 50 גר. און פאר ערוואקסענע 1.09 זל, צו בעקומען: אין „תומכי-אורחים״, פאמארסקא 18, אין יובילער-געשעפט פון ה׳ מיזעס, פיעטריקאווער 30, אין דער טערקישער קאנדיטארי פיעטריקאווער 12. פאר מיטגלידער פון „תומכי-אורחים״ און פון פעראיינען קענען בעקומען אולגאווע בילעטען אין קאנצעלאריע פון „תומכי-אורחים״ און אויך אין קאנדיטארי פיעטריקאווער 12.

●●● אונטערשטיצט דעם פעראיין „תומכי-אורחים״

אכטונג,

צייטונגס - פערשפרייטער

פון פאמארסקא 15.

היינט דינסטאג, דעם 7 ה. מ.

קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל

א דרינגענדע פערזאמלונג

מיט דער בעטייליגונג פון ראטמאן כארי און פארשטעהער פון אלע סעק־ציעס וואס זענען אנגעשלאסען אין דער צענטראלע.

אלע מיטגלידער מוזען דעריבער קומען פינקטליך 8 א זייגער אווענד.

מיט אכטונג די פערוואלטונג

אויערן, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. ו.) ווי אויך אמבולא־טארישעס פון 11–2 און פון 5–8 אוונט.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער פריינדע

יחיאל און העניע ראפאפארט

צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער מוטער

ראכעלע נ״ע

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים

לעאן סטריקאווסקי

און פרוי.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז זונטאג כ״ד אב תרצ״ד (5 אויגוסט 1934) געשטארבען און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען אונזער הייס-געליבטע טאכטער, שוועסטער, שוועגערין און מוהמע נ״ע

חיה שרה דארענבוש

בת ר׳ העניך מרדכי (זאקאנטנא 30)

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

היטלער זאגט זיך אפ

פון פערגרעסערן די דייטשע טעריטאריע און קאלאניעס

ער וויל אויך נישט קיין מלחמה, מיט פראנקרייך האט ער נישט קיין קאנפליקטען און אויף ענגלאנד האט ער נישט ברעה אנצופאלען

היטלערס סענסאציאנעלע ערקלערונגען

לאָנדאָן, 6 (ספּ. טעל.)

„דיילי מאַיל" האָט פּערעפענטליכט אַן אינטערוויאו מיט היטלערן, וועלכער האָט צווישען אַנד. ערקלערט:

אויב עס זאָל אָפּהענגיג זיין פון די דייטשען וועט קיינמאָל נישט זיין קיין מלחמה, דייטשלאַנד האָט אַ סך שטאַרקער דערפיהלט די פאָלגען פון דער מלחמה, ווי אַנדערע לענדער. אַבּעדייטענדע מעהרהייט פון דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער רעגירונג, האָבען פּערזענליך מיטגעמאַכט די גרויזאַמקייטען פון דער מלחמה. אַ מלחמה וועט אונז נישט ברענגען קיין שום נוצען, דאָס יאָהר 1918 איז פאַר אונז געווען אַ לעהר און וואָרנונג, די פראַגען, וועלכע שטעהען איצט פאַר דייטשלאַנד קאָנען נישט געלעזט ווערען אויפ'ן וועג פון אַ מלחמה. מיר פאָדערען איצט נישט מעהר פון אייראָפּע, ווי נאָר אַז עס זאָלען דערהאַלטען ווערען אונזערע גרעניצען. קיינמאָל וועלען מיר זיך נישט כאַפּען פאַר'ן געוועהר, אויב עס וועט זיך נישט האַנדלען וועגען אונזער זעלבסטפערטיידיגונג. מעהרערע מאָל, האָב איך פערזיכערט די פראַנצויזען, אַז ווען די פראַגע וועגען סאַאַר-געביט וועט זיין געלעזט, וועלען קיין שום אַנדערע טעריטאָריאַלע אונטערשיידען נישט עקזיסטירען. אויף מזרח איז די דייטשע גרענעץ דורך מיר דערפיהרט געוואָרען צו אַ פריידליכע טענדענץ דורכ'ן שליסען דעם פאַקט מיט פּוילען. אויב ענגלאַנד וועט אונז נישט אַטאַקירען וועלען מיר קיינמאָל נישט דערפיהרען צו קיין קאָנפליקט מיט ענגלאַנד ביים ריין. אַחוץ ערגיץ אַנדערש, מיר ווילען פון ענגלאַנד גאָרנישט, איך וואָלט נישט געאָפּפערט קיין איינציגען דייטש, כדי צו בעקומען ערגיץ וואו אַ קאָלאָניע, מיר ווייסען, אַז די אַלטע דייטשע קאָלאָניעס אין אַפריקא, זענען אפילו פאַר ענגלאַנד אַצו טייערער קאָסט. דאָס פערגרעסערן דורך ענגלאַנד איהר לופט-פלאָט, האָט אין דייטשלאַנד נישט אַרויסגערופען קיין שום געגנערשאַפט. דאָס געהט אונז נישט אָן, ווייל מיר האָבען נישט בדעה צו אַטאַקירען ענגלאַנד

אויף דער פראַגע וועגען עסטרייך האָט היטלער געענטפערט שאַרף.

— מיר אַטאַקירען נישט עסטרייך, אָבער מיר קאָנען נישט שטערען די עסטרייכער אויב זיי ווילען צוריקשטעלען זייער אַלטען בונד מיט דייטשלאַנד. ביידע לענדער זענען צוטיילט נאָר מיט אַ ליניע און אויף ביידע זייטען לעבען פעלקער פון דער זעלבער ראַסע.

די אַנשלוס-פראַגע איז פונדעסטוועגען נישט אַקטועל. עס איז זיכער, ווען עס וואָלטען אין עסטרייך געווען וואַהלען, וואָלט ביי דער געהיימער אָפּשטימונג די פראַגע געוואָרען אויפגעקלעהרט. קיינער קען אָבער נישט עסטרייכס אונאָפּהענגיגקייט באַר עס איז נאַטירליך, אויב די עסטרייכישע דייטשען שטרעבען צו אַ אוניע מיט דייטשלאַנד. מיר ווייסען אַלע אַז דערווייל איז דאָס נישט מעגליך, ווייל די אַפּאָזיציע אין אייראָפּאַ איז איצט צו גרויס"

נאַצי-פּרעסע אין דייטשלאַנד

רייסט נישט איבער אפילו אויף קיין איין טאג די אַנטי-יודישע אַגיטאַציע

בערלין. (יט"א) ווי עס איז צו זעהען פון דער גאַנצער דייטשער פּרעסע, שטערט נישט דער אָפיציעלער טרויער נאָכ'ן טויט פון פּרעזידענט הינדענבורג פאַרטצוזעצען די אַנטי-יודישע פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע איז נישט איבערגעריסען געוואָרען אפילו אויף קיין איין טאָג.

אין קאַרלסבורג האָבען זיך אויף אַלע הייזער בעוויזען אויפשריפטען, וועלכע לויטען: יודען ווערען נישט אַריינגעלאָזט!

דער אָפיציעלער אָרגאַן פון די נאַצי-האַנדווערקער „דויטשער מיטעלשטאַנד" פערעפענט-ליכט אַ ליסטע פון אַלע יודישע פירמען אין ווידבאַדען, דאַרמשטאַדט און פראַנקפורט, פערזע-הען מיט רייזיגע באַיקאָט-לאָזונגען: „מייד אויס יודען, אויב דו ווילסט נישט זיין קיין פערועטער!"

דער „וועסטדייטשער בעאָבאַכטער" בעמיהט זיך אין אַ לענגערען אַרטיקעל צו איבערצייגען די פּויערים, אַז זייער בויט און דלות האָבען זיי צו פערדאַנקען בלויז די יודען.

אין די צייטונגען וועלכע ערשיינען אין פראַנ-קענלאַנד, האָבען זיך ווידער בעוויזען פּאָטאָגראַפיעס פון דייטשע קונים, וועלכע קויפען אין יודישע געשעפטען. דערביי ווערען די דאָזיגע דייטשען געשטעמפּעלט אַלס „פערועטער".

דער „אַנגריף" ענטוויקעלט אין אַ לענגערען אַרטיקעל דעם געדאַנק, אַז די יודען רופען אַרויס אין אויסלאַנד אַ פיינדליכע שטימונג געגען דייטש-לאַנד, וועלכע שטרעבט בלויז צו שלום.

בעשלאָסען נישט צו דערלאָזען צו קיין צווישען-פּאַרטייאישע אינצידענטען אין דעם ציוניסטישען לאגער אין בעלגיען

אַנטווערפּען, (ימ"א) צוליב די אָפטע צוזאַמענשטויסען צווישען די רעוויזיאָניסטען און די מיטגלידער פון פּועלי ציון אין אַנטווערפּען און אַנדערע שטעט אין בעלגיען איז ענטשטאַנען אַ געפאַהר, אַז אויסלענדישע יודען, וועלכע ווערען פערהאַלטען בעת די דאָזיגע אינצידענטען, זאָלען אונטער'ן פאָרוואַנד פון שטערען די עפענטליכע רוה אַרויסגעשיקט ווערען פון בעלגיען.

אין אַנבליק פון דער דאָזיגער געפאַהר, וואָס בעדראָהט די אַלגעמיין-יודישע אינטערעסען, האָט די ציוניסטישע פעדעראַציע אין בעלגיען צונויפ-גערופען אַ בעראַטונג מיט'ן אָנטייל פון אַלע ציו-ניסטישע ריכטונגען, דערונטער אויך רעוויזיאָניס-טען, אויף וועלכער עס איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצומיידען אויף להבא, וועלכע עס איז אינצי-דענטען, דורך וועלכע דער אינערליך-יודישער קאַמף זאָל אַרויסגעטראָגען ווערען אין דרויסען.

טרויער-זיצונג פון רייכסטאג

צוליב טויט פון פרעז. הינדענבורג

בערלין, 6 (ספּ. טעל.)

שוין פון גאַנץ פריה אָן זענען אַלע צוגענג צו דער קעניגליכער אָפּערע אָבגעשלאָסען געוואָרן מיט שטאַרקע פּאָליציי-פּאַטרולען.

אַרום 11.30 איז אָנגעקומען קאַנצלער היט-לער, האָט אָבגענומען דעם מיליטערישען ראַפּאָרט פון גענעראַל בלאָמבערג און איז דורכגעגאַנגען דעם פראָנט פון דער רייכסווער-אָפּטיילונג.

דער זאַל איז בעהאַנגען געוואָרען מיט שוואַרצע קרעפּע.

אויף די מיניסטאָרען-בענק זענען געזעסען אַלע מיניסטאָרען.

אויפ'ן ערשטען אָרט איז געזעסען דער פיהרער, נעבען איהם פאָן-פּאַפּען. הגם ער געהער שוין איצט נישט צו דער רעגירונג, איז ער דאָך געזעסען אויף דער ערשטער מיניסטאָרען-באַנק. אַלע דעפּוטאַטען זענען געווען אין זאַל און זענען געווען אָנגעטאָן אין ברוינע מונדירען.

אין דער דיפּלאָמאַטישער לאָזשע איז געווען דער גאַנצער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס.

אַרום 12 אַ זייגער האָט מיניסטער גערינג געעפענט די טרויער זיצונג פון רייכסטאַג און בעגריסט די דיפּלאָמאַטישע פאָרשטעהער און אַלע אַנוועזענדע.

נאָכדעם האָט גענומען אַ וואָרט אַדאָלף היטלער, וועלכער האָט גערעדט וועגען הינדענ-בורגס פערדינסטען פאַר דייטשלאַנד.

ווייטער האָט גענומען אַ וואָרט מיניסטער גערינג, וועלכער האָט אויסגעדריקט מיטגעפיהל אין נאָמען פון רייכסטאַג הינדענבורגס משפחה. דערמיט האָט זיך געענדיגט די טרויער זיצונג.

היינט די לויה פון פרעזידענט הינדענבורג

נוידעק, 6 (ספּ. טעל.)

בעכטען זענען פערענדיגט געוואָרען אַלע פאָר-בערייטונגען צו דער פייערליכער לויה פון פער-שטאָרבענעם פּרעזידענט הינדענבורג וואָס קומט פאָר היינט דינסטאָג.

אין טאַנענבערג האָט מען היינט אויך פער-ענדיגט אַלע פאָרבערייטונגען צו דער קבורה פון פערשטאָרבענעם פּרעזידענט הינדענבורג.

די טרומנע מיט'ן טויטען קערפּער, וועט אָנ-קומען היינט אינדערפריה קיין טאַנענבערג.

בערלין, 6 (ספּ. טעל.)

גאַנדי הונגערט ווידער

באָמביי, 6 (ספּ. טעל.)

מאהאטמאַ גאנדי זאָל מאָרגען ווידער אָנהויבען אַ הונגער שטרייק אויף אַ וואָך צייט. אין די הינדוסישע פּאָליטישע קרייזען רעכענט מען, אַז נאָך דעם הונגער שטרייק וועט גאנדי האַלטען אַ רעדע דורכן ראַדיאָ וועגען זיין פּאָליטישען פּראָגראַם.

לאָנדאָן, 6 (ספּ. טעל.)

די סבה פון גאנדהיס הונגער שטרייק זאָל זיין צווירקען אויף זיינע אָנהענגער נישט אָנצו-ווענדען קיין טעראָר, בעת דער פּראָפּאַגאַנדע אקציע לטובת די פאַריער, ווייל דעם 5 יולי איז געשעהן אַזאַ פאַל פון טעראָר.

סאָוויעטישע לופט-שיף-עסקאַדרע אין קראָקא

קראָקא, 6 (טעלעפאָניש)

אויף דער רייזע קיין רוים, האָט די סאָוויע-טישע לופט-שיף עסקאַדרע נעכטען 1 אַ זייגער ביי טאָג זיך געמוזט אָפּשטעלען אין קראָקא צוליבן נישט גינסטיגען וועטער.

היטלערס דאַנק-דעפּעשע צום פּרעמיער קאָזלאָווסקי

וואַרשא, 6 (טעלעפאָניש)

אלס תשובה אויף דער מיטגעפיהל דעפּעשע צום טויט פון פּרעז. הינדענבורג, האָט היטלער נעכטען צוריקגעשיקט אַ דאַנק דעפּעשע צום פּרעמ-יער קאָזלאָווסקי.

עמיגראַציע-מעגליכקייטען פאַר 50.000 דייטשע פּליטים קיין יאַפּאַן

טאָקיאָ, 5 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער יאַפּאַנישער דיפּלאָמאַט ביים פעלקער-בונד, סוגיס-בורא, האָט ערקלערט די אויסלענדישע זשורנאַליסטען, אַז עס זענען פאַראַן עמיגראַציע-מעגליכקייטען פאַר 50.000 דייטשע פּליטים קיין בירקאָן, וואָס געפינט זיך אין דער נאָהענט פון מאַנדזשוריען.

קרן-היסוד-אַקציע אין בוקאָווינע

טשערנאָוויץ, (יט"א) דער שליח פון קרן היסוד הר. קאָנטאָרשטשיק, וועלכער איז געווען טעטיג אין בוקאָווינע איינינע חדשים, האָט איצט פערלאָזען רומעניען.

טראָץ די שווערע בעדינגונגען האָט דער קרן היסוד פאָרשטעהער בעוויזען צו ווערבירען אין בוקאָווינע 1460 שטענדיגע שפענדער פאַרן קרן היסוד.

יודישער הילפס-קאָמיטעט אין אַנטווערפּען

פאַר די קרבנות פון דער פערפלייצונג אין פּוילען

אַנטווערפּען, (יט"א) דאָ האָט זיך געשאַפען אַ יודישער קאָמיטעט אין וועלכען עס בעטייליגען זיך פאָרשטעהער פון די וויכטיגסטע יו-דישע אינסטיטוציעס מיט'ן צוועק צו ברענגען הילף די קרבנות פון דער פערפלייצונג אין פּוילען.

קאָנקורענצלאָז, ביליג און שיין
וואַשט, פאַרבט און פּוצט כעמיש
אהן שעדליכע מיטלען
די יודישע כעמישע וועשעריי און פאַרבעריי
„עריקא"
אויף מלינאַרסקאַ 2 (ביים ראָג בזשעזשינער)
ווילט איהר שוינען אייערע קליידער, אַנצוגען, מאַנטלען
אי אויך וועש, גיט זיי אָפּ צום וואַשען, פאַרבען, ריייניגען, פּוצען
נאָר אויף מלינאַרסקאַ 2
פון 1.50 זל. אַ קלייד | 50 גר. אַ אויבער-העמד
„ 4 „ אַנ'אַנצוג | 15 „ אַ קראַגען
„ 75 גר. אַ סוועטער | גאַרדינען אויף רעהמען.
„ 1.80 פּאַסאָנירן אַ קאַפּעלוש

Dr. med.
A. Gelbart
CHOROBY CHIRURGICZNE
Południowa 23 tel. 143-31
przyjmuje od 4-7 wiecz.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 8—11 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 10—1 בײטאָג.
אַלע ערט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקרעטאַזי-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

פאַר גאַרד, ביזשוטעריע
און לאַמבאַרד-סוויטעם
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

ליטאָגראַפישע
דרוק-זאַכען
קלישעס
צייכנונגען
און מאַטריצען
ליפערט די דרוקעריי
י. דיאַמענט,
50 קילינסקיעגאָ 50.
טעל. 188-76

ווייטערע טרויעריגע בעריכטען פון פערפלייצונגס-געביט

הילפס-רופען פון די געליטענע יודישע קהלות

וו א ר ש א, (יט"א) די וואַרשאַווער יט"א-צענטראַלע בעקומט כסדר אונצעהליגע הילפס-ווענדונגען פון די שווער געליטענע און רואינירטע יודישע יחידים און קהלות אין פערפלייצונגס-געביט, בעזונדערס פון מערב-גאַליציען.

אלץ בולט'ער בעווייזען זיך די שרעקליכע פאָלגען פון דער פערפלייצונג, וועלכע האָט אונטערגעגראָבען די עקזיסטענץ פון פיל טויזענדער יודישע נפשות און האָט צושטערט פיל אַלטע יודישע ישובים. פון פערשידענע שטעדט, שטעדטלעך און דערפער קומען אָן אונאויפהערליך פאַר צווייפעלטע ווענדונגען פון די שווער געליטענע יודען, וועלכע וואַרטען אויף הילף, כדי זיי זאָלען נישט אויסגעהען פון הונגער, זאָלען קענען אויפריכטען זייערע צושטערטע ארבייטס-וואַרשטאַטען.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין גאָרליצע האָט צוגעשיקט דער יודישער טעלעגראַפען-אגענטור אַ בעריכט וועגען די ריזיגע שאָדענס פון דער יודישער בעפעלקערונג אין גאָרליצער פאָוויאַט, וועלכע ווערען אָבגעשאַצט אויף מינדעסטענס 268,000 זל. בעזונדערס שווער האָט געליטען דער שטאָדט-פיערטעל „זאַוואַדזשיע" אין גאָרליצע, וואו עס האָט געוואוינט אויסשליסליך די יודישע אָרימקייט. דער טייך ראָפּאַ איז ארויס פון די ברעגעס און האָט פערגאָסען דעם גאַנצען קוואַרטאַל. 60 משפחות האָבען פערלוירען זייער גאַנצען האָב און גוטס. די שאָדענס בעטרעפען מינדעסטענס 40.000 זל.

אויך אין די ארומיגע געגענדען זענען פאַר-ניכטעט געוואָרען פיל יודישע הייזער און אונטער-נעהמונגען. די געליטענע האָבען נישט קיין שום עקזיסטענץ-מעגליכקייט, ווייל זיי האָבען נישט די נויטיגע מיטלען, כדי צוריק אויפצובויען זייערע צושטערטע ארבייטס-וואַרשטאַטען און אונטער-נעהמונגען.

אויך די קהלה גופא האָט געליטען בעדייטענדע שאָדענס. דער געוואַלדיגער וואַסערשטראָם האָט פערניכטעט דעם גאַנצען געמויערטען פּאַרקאַן ארום דעם בית-עלמין. עטליכע צעהנדליג מצבות זענען פערניכטעט געוואָרען. די קהלה שאַצט אָב איהרע שאָדענס אויף העכער 5000 זל.

די פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין קראָשציענקאַ האָט צוגעשיקט דער יט"א אויספיהרליכע רשימות פון די שאָדענס פון די יודישע איינוואוינער צוליב דער פערפלייצונג, וואָס זענען אָפיציעל פעסטגעשטעלט געוואָרען דורך די שאַצונגס-קאָמיסיעס ביי די אַלגעמיינע הילפס-קאָמיטעטען פאַר די קרבנות פון דער פערפלייצונג. לויט די צוגעשיקטע רשימות האָבען אין קראָשציענקאַ שווער געליטען 10 יודישע משפחות, דער שאָדען בעטרעפט 13,250 זל. אין לימאַנאָוואַ האָבען געליטען 6 יודישע משפחות, דער שאָדען בעטרעפט 21,000 זל. אין אַכאָטניצאַ זענען פערעגיסטרירט 20 געליטענע יודישע משפחות, דער שאָדען בעטרעפט 19,700 זל. אין שטשאַווניק האָבען געליטען 3 יודישע משפחות, דער שאָדען בעטרעפט 20,700 זל. אין טשאַרטשין — 3 געליטענע יודישע משפחות, דער שאָדען 7,100 זל.

אין סראַמאָוצע האָט דער וואַסערשטראָם מיטגעריסען דאָס גאַנצע פערמעגען פון דאָרטיגען יודישען איינוואוינער יעקב באַלדינגער (דער שאָדען — 6,000 זל.) די רשימות רעכענען אויס גענוי די צושטערטע און פערניכטעטע אָביעקטען ווי שוהלען הייזער, הויז איינריכטונג, ספרים, מיהלען, מאַר טאַקען, האָלץ' תבואה א. דגל.

פון דער יודישער קהלה אין באַראַנאָוו (ביי מיעלעץ) האָט די וואַרשאַווער יט"א צענטראַלע דערהאַלטען אַ פערצווייפעלטען הילפס רוף, אין וועלכען עס ווערט דערצעהלט:

אונזער שטעטעל איז ארומגערינגעלט דורך 3 טייכען — ווייסעל, וויסלאָקאַ און ברען. די אַלע דערמאָנטע וואַסערען האָבען נאָכן איבערייסען די שוץ-וואַלען זיך געהויבען אויף 4 מעטער און פערפלייצט דעם גאַנצען ישוב, אָפּשוועקענדיג דאָס גאַנצע האָב און גוטס. די קהלה אין באַראַנאָוו צעהלט 200 נפשות, וועלכע ציהען ס'רוב זייער חיונה פון פעלד. איצט ווען דאָס וואַסער האָט צושטערט זייערע וואוינונגען און פעלדער, דרעהען זיי זיך ארום אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ און אָהן מיטלען צום לעבען.

די קהלה ווענדעט זיך צו די אינלענדישע און אויסלענדישע הילפס-קאָמיטעטען צו ערטיילען דרינגענדע הילף.

די פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין ראָפּטשיצע האָט צוגעשיקט דער יט"א אַ רשימה, וואָס נעמט ארום בלויז די אָרימסטע געליטענע יודישע משפחות אין דער צאָהל פון 54. די שאָ-דענס ווערען פערעכענט אויף העכער 10.000 זל.

פון די טרויקענע רשימות, וועלכע רעכענען אויס די פאַמיליען-נעמען פון די געליטענע יודישע משפחות און זייערע שאָדענס-פערלוסטען ווי צושטערטע הייזער און וואוינונגען, מעבעל, בעטגעוואַנד, דאָס געשיר, וועש און קליידונג צוזאַמען מיט די טליתים, וואָס זענען מיטגעריסען געוואָרען דורך דעם געוואַלדיגען וואַסער-שטראָם, ענטפּלעקט זיך דאָס שוידערליכע בילד פון דלות און נויט צווישען די קרבנות פון דער פערפלייצונג, וועלכע זענען געבליבען נאַקעט, באָרוועס און אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ.

די קהלה גיט אויך ביי אַ רשימה פון די שאָדענס, וועלכע זי אַליין האָט געליטען: עס איז צושטערט געוואָרען די איינציגע מקוה אין שטעטעל, שווער געליטען האָבען אַלע 3 שוהלען (די מויערן געפּלאַצט, די פּאָדלאָגעס פערניכטעט, טיר און פענסטער ארויסגעריסען א. א. וו.), דער בית מדרש און קלויז, דער גדר ארום דעם בית עולם. די קהלה שאַצט אָפּ איהר שאָדען אויף 3.130 זל.

די קהלה-פערוואַלטונג בעטאָנט, אַז די קהלה קאַסע איז ליידיג. דאָס גאַנצע שטעטעל איז אַזוי פעראָרימט, דאָס מיט אייגענע מיטלען וועלען די דאָרטיגע יודען בשום אופן נישט קענען צוריק אויפבויען די פערניכטעטע קהלה-אַנשטאַלטען און קומען צו הילף דער רואינירטער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע לעבט אין שרעקליכער נויט און ליידט ממש הונגער.

די געליטענע בעטען רחמים מען זאָל זיי קומען צוהילף, ווייל זיי פערלירען יעדע האָפנונג.

היטלער זאָל זיך פּראָקלאַמירען אלס „קייזער פון די דייטשען"

דעם 30 יאַנואַר 1933, אין דעם טאָג ווען היטלער איז בעשטימט געוואָרען אַלס קאַנצלער, האָט זיין זשורנאַליסטישער אַדיוטאַנט, אַלפרעד ראָזענבערג געשריבען אין „פעלקישען בעאָבאַכטער", אַז דערמיט איז פערענדיגט דער ערשטער עטאַפּ פון וועג פון בראַנדענבורגער טויער ביז צום קייזער-שלאָס. דעמאָלט האָט עס געקלונגען נישט פערשטענדליך, אָבער איצט נאָכדעם ווי היטלער האָט דערגרייכט אין דייטשלאַנד צו אַ מאַכט, וואָס אפילו נאַפּאָלעאָן און מוסאָליני האָבען עס קיינמאָל נישט געהאַט, ווערט שוין דער ענין קלאָרער. מיט וואָס דער פּלעביסציט דעם 19-טען אויגוסט וועט זיך ענדיגען איז פאַר קיינעם נישט קיין סוד. אין בערלין, אין די גוט אינפאָרמירטע קרייזען איז מען זיכער, אַז היטלער וועט אין דער נאָהנטסטער צייט, אין אַ פּאַסיגען מאָמענט זיך פּראָקלאַמירען אַלס קייזער פון דייטשלאַנד. נאָר צוליב דער סיבה, האָט ער נישט געוואָלט אָנגעהמען דעם טיטול פּרעזידענט כלומרשט מיט'ן תירוץ, אַז ער וויל דער טיטול זאָל בלייבען פערבונדען מיט הינדענבורגס נאָמען.

היטלער וויל שאַפען אַ פאָלקס-קייזערטום, וואָס זאָל זיך שטיצען אויף די געשיכטליכע פער-גאַנגענהייט. עס זאָל שוין אפילו האָבען פעסט-געשטעלט געוואָרען דער טיטול. ער זאָל זיך נישט רופען ווי די האָהענצאָלערנס דייטשער קייזער, נאָר קייזער פון די דייטשען. דאָס דאָזיגע בעגייען די פיהרערשאַפט מיט גאָטס חסד ענטשפּרעכט פול-שטענדיג היטלערס כאַראַקטער, ווי אויך דער שטימונג פון זיינע מיליאָנען אַנהענגער.

היטלערס פּאָליטישע עצה-געבערס האָפען אַזוי ארום אַמבעסטען צו קענען בעזייטיגען די מאָנאַרכיסטישע סכנה. ווייל אין מאָמענט, ווען היטלער וועט פּראָקלאַמירט ווערען אַלס פאָלקס-קייזער, וועלען די שאַנסען פון די האָהענצאָלערנס פולשטענדיג פערשוואונדען.

דערווייל אָבער איז די שטימונג אין דייטש-לאַנד נישט קיין געהויבענע. א איטאַליענישע צייטונג אין אַ ספּעציעלער קאָרעספּאָנדענץ ברענגט אַ אויספיהרליכען בעריכט וועגען די בעציהונ-גען אין די שטורם-אָפּטיילונגען. די צייטונג שטעלט פעסט, אַז צווישען די שטורם-אָפּטיילונגען און שוץ-שטאַפּעלען הערשט אַ זעהר געשפּאַנטע שטימונג. הגם דער פערבאָט צו טראָגען די ברוינע העמדלעך איז אָראָפּגענומען געוואָרען, זעהט מען אָבער אין די גאַסען זעהר ווייניג אַזעלכע העמ-דלעך. די רייהען פון די שטורם-אָפּטיילונגען זענען געוואַלדיג שיטער געוואָרען און צווישען די איבער-געבליבענע מיטגלידער פון די דאָזיגע אָפּטיילונגען הערשט אַ פערביטערונג און אונצופרידענהייט.

די געגענזייטיגע בעציהונג צווישען די שטור מיסטען און שוץ-שטאַפּעלען זענען אַזוי געשפּאַנט, אַז עס איז נויטיג געווען ארויסצוגעבען פעראָרדענונגען מיטן ציל אויסצומיידען עווענטועלע צוזאַמענשטויסען.

די צייטונג שטעלט אויך פעסט, אַז דער אַלגעמיינער ענטוזיאַזם, וואָס ה'האָט נאָך ביז מיט אַ צייט צוריק בעהערשט די מאַסען, איז שטאַרק געפאַלען. בכדי צו הויבען די „שטימונג ביי דער בעפעלקערונג זעהט זיך די רעגירונג איצט גע-צוואונגען אָנצווענדען אין אַ גרעסערען מאַסשטאַב, ווי ביזאיצט, פערשידענע פּראָפּאַגאַנדאַ טריקס.

נאָך די דראַמאַטישע געשעהענישען פון 30 יוני, נאָך דער פּאָלעמיק, וואָס איז ענטשטאַנען אין שייכות מיט די געשעהענישען אין עסטרייך, און נאָך דעם טויט פון הינדענבורג'ן, הערשט איצט דער איינדרוק, אַז אין דריטען רייך איז עפּיס קאַליע געוואָרען. אין דייטשלאַנד הערשט עפּיס אַ מערקווירדיגע מורא און שרעק פאַר אַ אומבעקאַנ-טען אומגליק. די דייטשען האָבען דעם איינדרוק, ווי די שוץ-וואַלען, וואָס האָבען פערטיידיגט זייער לאַנד, זענען אונטערגעשווענקט געוואָרען און דראָהען איינצופאַלען.

די פער שידענע פּראָפּאַגאַנדע-צוגען, מאַני-פעסטאַציעס און דעמאָנסטראַציעס האָבען איצט איינגאַנצען אויפגעהערט, ווייל עס זענען נישט פערהאַן קיין אַנטיילנעהמער. די גרעסטע זאָרג פון דייטשען בירגער איז איצט, די וואָס אַמאָל אַלץ ערנסטערע ווירטשאַפטליכע לאַגע פון דריטען רייך.

PROSZKI
«KOWALSKINA»
STOSUJE SIĘ PRZY UPORCZYWYCH
BÓLACH GŁOWY
KONIECZNIE ZE ZNAKIEM „SERCE W PIERŚCIENIU"
FABRYKA CHEM.-FARMAC. „A. KOWALSKI" WARSZAWA

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאג, ד. 7-טען אויגוסט 1934

6.30 געזאַנג. 6,35 גראַמאָפאָן. 6,38 גימ-נאַסטיק. 6,53 גראַמאָפאָן. 7,05 פריהמאָרגען-צייטונג. 7,10 גראַמאָפאָן. 7,20 הויז-ווירטשאַפט. 7,25 פערשידענעס. 7,35 טאָג-פּראָגראַם. 11,57 צייט-סיגנאַל. 12,03 וועטער. 12,05 פּרעסע. 12,10 קאָנצערט. 1 מיטאָג-צייטונג. 1,05 פּראָגראַם פאַר קינדער. 1,20 גראַמאָפאָן. 1,55 פון אַרבייטס-מאַרק. 2 עקספּאָרט-ידיעות. 2,05 האַנדעלס-קאָמוניקאַטען. 3,40 רעפּעראַט. 3,55 מוזיקאַלישע דראַמע. 5,30 פּאָסט-קאַסטען. 5,45 געזאַנג-רעטשיטאַל. 6,10 פּאָרלעזונג. 6,25 2-טער אַקט פון די מוזיקאַלישע דראַמע. 7,45 פּאָסט-קאַסטען. 8 פערשידענעס. 8.10 פּראָגראַם אויף מאָרגען. 8,15 ספּאָרט. 8,25 רע-ציטאַציעס. 8,35 אָווענד-צייטונג. 8,45 גראַמאָפאָן. 8,55 3-טער אַקט פון דער מוזיקאַלישער דראַמע. 9,25 פּאָרלעזונג. 9,40 גראַמאָפאָן. 11 וועטער. 11,05 אויסלענדישע פעלקער וועלען רעדען צו זייערע פאַמיליעס.

פון אויסלאַנד

4 אכמע פון מינכען. 8,15 קאָנצערט פון בוקאַרעשט. 8,30 אָפּערע פון שטראַסבורג.

Dr. med.
N. ROSEN
צאָהן-ארצט און כירורג פון מונד-קראַנקהייטען
צוריקגעקערט.

Dr. HELLER
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט,
זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

ראַטעוועט אייער געזונד!
קראַנקע אויף רופּטורען (ברוך-קראַנקהייטען)
ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פון אַלע מינים ברוך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.
דאָס אראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָפּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפוס.
פּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען, אויף זשילאַקעס.
— גומי-זאָקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלער אַנשטאַלט פאַר הייל-אָרטאָפּעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ
אויס לעמבערג
לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אלגינסקאַ)
(פּראָנט פּאַרטער), טעל. 177-09 נאָהנט פון לאָדזער פאַבריקס-באַהנהויף
בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג.
צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען און דאַנק-בריף.
(אין נגערוש אויף טלאָמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

די מעכטיגע דאָזע דינאַמיט

די צוגרייטונג צום וועלט-קריג*)

די אַקס פון דער אינטערנאַציאָנאַלער סיטואַציע נאָכ'ן יאָהר 1871 איז געלעגען אין דעם אַנטאַגאָניזם צווישען דעם יונגען דייטשען קייזערטום און דער דריטער פראַנצויזישער רעפּובליק. די אַנעקסיע פון עלזאַס און לאָטרינגען האָט אין האַרץ פון פראַנצויזישען פאָלק איבערגעלאָזט אַ בלוטענדיגע וואונד. איבער די דאָזיגע געפיהלען האָט נישט געקאָנט פאַרביי-גיין קיינער פון די פראַנצויזישע מלוכה-מענער, ווי עס זאָל נישט געווען וועלען שטרעבען צום פרידליכען צוזאַמענלעבען פון די שכנות'דיגע פעלקער. אָבער פאַלש איז די בעהויפּטונג פון די דייטש עהיסטאָריקער און פּאָליטיקער, אַז אין די דאָזיגע געפיהלען איז געלעגען די הויפּט-סיבה פון קריג. אין פראַנקרייך האָט געלעבט דער זכרון פון דער מפּלה, וואָס איז געליטען געוואָרען אין פראַנצויזיש-פּרייסישען קריג, אָבער וואָס ווייטער האָט זיך אַלץ ברייטער פערשפּרייט דער פּאַציפיזם און דער סאָציאַליזם, וועלכע האָבען אונטער דער אָנפיהרונג פון זשאָרעסן אָנגעזאָגט מלחמה, יעטוועדער שטרעבונג צו ערלעדיגען די אינטערנאַציאָנאַלע תּרעומות דורך קריג. גלייכצייטיג האָבען זיך פאַר פראַנקרייך געעפענט גלענצענדע אויסזיכטען פון קאָלאָניאַלער ענטוויקלונג. אינדיע, כינע, טוניס, מאַראָקאָ דאָס זענען געווען מעכטיגע עקספּאַנסיע-געביטען, וועלכע האָבען פערשלונגען דעם אינטערעס און די ענערגיע פון די פראַנצויזען.

דער מייסטער פון דיפּלאָמאַטיע ביסמאַרק האָט אויסגעצייכענט פערשטאַנען דעם צוזאַמענהאַנג צווישען דער קאָלאָניאַלער עקספּאַנסיע פון פראַנקרייך און פון איהרע שטרעבונגען צוריק צו געווינען עלזאַס און לאָטרינגען, דעריבער האָט ער בעוואוסטזיניג געשטיצט די רעגירונג פון פראַנקרייך אין פערשידענע עקזאָטישע אימפּרעזעס, כדי אָפּצוציהען די אויפמערקזאַמקייט פון פראַנקרייך פון פערלוירענעם געביט.

אין יאָהר 1905, ווען פראַנקרייך האָט זיך געגרייט ענטגילטיג צו פעסטיגען איהרע השפּעות אין מאַראָקאָ, האָט זי פּלוצים דערזעהען דייטשלאַנד אויף איהר וועג. ווילהעלם דער 2-טער האָט זיך אַ רויסגעזעצט אין טאַנזשער און איז אַרויסגעטראָטען אַלס שיצער פון מאַראָקאַנישען סולטאַן. אונטער דער ברוטאַלער דראָהונג פון דייטשלאַנד איז פראַנקרייך געווען געצוואונגען מקריב צו זיין איהר גרעסטען מלוכה-מאַן דעלקאַסע, וועלכער האָט פערלאָזען זיין מיניסטאַריום אַמט לויט'ן בעפעהל פון בערלין.

אין יאָהר 1911 האָט זיך דער מאַראָקאַנישער קריזיס איבערגע'חזר'ט נאָך אין אַ שאַרפערער פאָרם, ווען דאָס דייטשע קאַנאָנען-שיפעל, „פּאַנטער" איז אָנגעקומען אין פּאָרט אַגאַדיר, דעמאָנסטרירענדיג אַזוי אַרום געגען פראַנקרייך די אָקופּאַציע פון פעץ. די פראַנצויזישע עפענטליכע מיינונג איז געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז אויף יעדען שריט האָט זיך פראַנקרייך צו רעכענען מיט דעם בייזען ווילען פון דייטשלאַנד.

אויף וויפיל אָבער די ריוואַליזירונג צווישען דייטשלאַנד און פראַנקרייך איז געווען אַן אַלטע זאַך, אויף אַזוי פיל איז אָבער די דייטשע קאָנקורענץ מיט ענגלאַנד און רוסלאַנד געווען אַ נייערע ערשיינונג. פון מיטען 18. יאָהרהונדערט איז קיין קריג צווישען פּרייסען און ענגלאַנד נישט פאָרגעקומען. צווישען ביידע מלוכות האָט געהערשט פריינדשאַפט, וועלכע האָט געשטאַמט פון געמיינזאַמע היסטאָרישע טראַדיציעס (דער 7-יעהריגער קריג, די נאַפּאָלעאָנישע מלחמות, די קרובה'שאַפט און די הערשענדע דינאַסטיעס א. אז. וו.).

די פּרייסיש-רוסישע פריינדשאַפט איז געווען איינע פון די שטאַרקסטע עלעמענטען פון דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק אין 18. און 19. יאָהרהונדערט. אמת, נאָכ'ן בערלינער קאָנגרעס 1878 (נאָכ'ן רוסיש-טערקישען קריג) איז די רוסיש-פּרייסישע פריינדשאַפט אָפּגעקיהלט געוואָרען. ווען ווילהעלם דער צווייטער איז אַרויף אויפ'ן טראָן, האָט ער מיט זיין פּאָליטיק סיסטעמאַטיש געטריבען שטויסען רוסלאַנד אין די אָרעמס פון פראַנקרייך. אָבער דאָך זענען צווישען בערלין און פּעטערבורג געבליבען פעסטע צוזאַמענהאַנגען קודם כל אַ דאַנק דער פערזענליכער פריינדשאַפט צווישען די הערשער'ס פון ביידע לענדער.

אַ ראַדיקאַלע ענדערונג אין דער בעציהונג פון דייטשלאַנד צו ביידע איצטיגע פריינד איז געקומען אַלס רעזולטאַט קודם כל פון דער נייער ריכטונג אין דער דייטשער פּאָליטיק, וועלכע עס האָט אַריינגעפיהרט ווילהעלם דער צווייטער. אין געגענזאַץ צו ביסמאַרקן, וועלכער האָט זיך בעגנוגענט הערמיט, וואָס ער האָט געזיכערט פאַר דייטשלאַנד אַ פיהרענדע שטעלונג אויפ'ן אייראָפּעאישען קאָנטינענט, האָט ווילהעלם דער 2-טער געוואָלט שאַפען פון דייטשלאַנד אַ וועלט-מאַכט. מיט דער בייהילף פון אויסערן-מיניסטער און שפּעטער קאַנצלער פירשט בילאָוו און דעם שעף פון דער אַדמיראַליטעט טירפּיץ האָט ווילהעלם זיך גענומען העפטיג פאַרען אַרום די פּראָבלעמען פון שאַפען פאַר דייטשלאַנד קאָלאָניעס און געביטען פאַר ווירטשאַפטליכער עקספּאַנסיע און מיט בויען אַ גרויסען קריגס-פלאָט, ווייטער מיט פערפעסטיגען זיין פּראָטעקטאָראַט איבער דער צופאַלענדער טערקישער מלוכה. בעריהמט איז געווען ווילהעלמס טאָסט אין יאָהר 1898 אין דמשק, אין וועלכען ער האָט זיך דעקלאַרירט אַלס פריינד פון סולטאַן און 300 מיליאָן מאַכמעדאַנער. אַלס קאָנסעקווענץ דערפון איז געווען דאָס אָנהויבען בויען די באַהן ליניע בערלין—באַגדאַד, וועלכע האָט געהאַט עפּעס בען פאַר דייטשלאַנד אַ וועג קיין מעסאָפּאָטאַמיען און זיכערן פאַר ווילהעלמס מלוכה די לייטענדע פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע פּאָזיציע אויפ'ן נאָהענטען מזרח.

די דאָזיגע ברייטע אָריענטאַציע פון דייטשלאַנד האָט זיך תּיכף אָפּגערופען אויף דער דייטשער בעציהונג צו ענגלאַנד. די קאָלאָניאַלע דערגרייכונגען פון דייטשען קייזערטום זענען געווען גאַנץ אונבעדייטענדע, אַז זיי זאָלען קאָנען מיט זיך פאַר שטעלען אַ רעאַלע געפאַהר פאַר ענגלאַנדס וועלט הערשונג. אַ גרעסערע בעאונרוהיגונג האָט ביי די ענגלישע אָנפיהרער אַרויסגערופען די אַלץ וואַקסענדע קאָנקורענץ מצד דער דייטשער אינדוסטריע און דער אנגלישער אויף די וועלט-מערק.

אָבער די הויפּט-ווידערשפּרוכען זענען ענטשטאַנען אַרום דעם פּראָבלעם פון די ים-בעוואָפנונגען און דעם בויען די ליניע בערלין—באַגדאַד. פון זינט נאַפּאָלעאָן איז געפאַלען, האָט ענגלאַנד געהערשט איבער די ימים און אָקעאַנען. איצט האָט זי דערזעהען פאַר זיך אַ געפעהרליכען קאָנקורענט ווען מען'ס דראָהונג איז געווען נאָך גרעסער צוליב דעם, וואָס די מיליטערישע העגעמאָניע אויף דער יבשה איז געלעגען אין זייבע הענד. אויך די באַהן בערלין—באַגדאַד האָט געשאַפען פאַר די בריטישע אינטערעסען אין אָזיען אַ געפעהרליכע דראָהונג, אַריינהאַקענדיג אַ קלין צווישען די צוויי וויכטיגסטע קאָלאָניעס פון ענגלאַנד, צווישען עגיפּטען און אינדיען און שטערענדיג אין דער צוקונפט זייער פערבינדונג.

פון זעלבען מקור האָט אויך אַרויסגעוואַקסען דער אַנטאַגאָניזם צווישען דייטשלאַנד און רוסלאַנד. אין אָנהויב 20. יאָהרהונדערט איז אין רוסלאַנד אונגעהויער שטאַרק געוואָרען די אַלטע שטרעבונג פון דער רוסישער פּאָליטיק צו פערנעהמען קאָנסטאַנטינאָפּעל און די ים - דורכגוסען. אויפ'ן וועג צום דאָזיגען ציל פלעגט רוסלאַנד שטענדיג אָנשטויסען אויפ'ן ווידערשטאַנד פון ענגלאַנד. איצט האָט רוסלאַנד דערזעהען פאַר זיך דייטשלאַנד, וועלכע האָט איבערגענומען דעם מיליטערישען און פּאָליטישען פּראָטעקטאָראַט איבער טערקיי, מאַכענדיג אַ סוף צו די רוסישע אימפּעריאַליסטישע שטרעבונגען. דאָס בעשטימען פון דייטשען גענעראַל לימאַן פאָן סאַנדערס אַלס קאָמענדאַנט פון טערקישען קאָרפּוס אין קאָנסטאַנטינאָפּעל אין יאָהר 1913 האָט אין דער דעמאָלסדיגער עפענטליכער מיינונג אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג. די נעהנטערע בעציהונג צווישען רוסלאַנד און דייטשלאַנד האָט געפונען איהר אויסדרוק אין דעם פּאַראָל, וואָס איז געווען זעהר פּאָפּולער אין פאַר מלחמה'דיגען רוסלאַנד: „דער וועג צו קאָנסטאַנטינאָפּעל פיהרט דורך בערלין".

די רייבונגס-פלעכע צווישען די גרויסע מלוכות איז אונגעהויער אויסגעוואַקסען, דער אייראָפּעאישער שלום איז אונטערמינירט געוואָרען מיט אַ נייער מעכטיגער דאָזע דינאַמיט.

*) זעה דעם אַרטיקעל „דער אונגעהויער טראַגישער יאָהרטאָג" אין נומער 181.

„הייליג איז דער קריג, אפילו ווען אלץ זאל צושטערט ווערן"

דער בעקאַנטער פראַנצויזישער אַקאַדעמיקער אַנדרעע שעווריליאָן, האָט פערעפענטליכט אַ בוך, וואָס בעשטעהט כמעט בלויז פון דייטשע ציטונגען. ער גיט צו זיי נישט צו קיין שום קאָמענטאַרען, עס ווערט נאָר פאָרגעשטעלט דעם דייטשען שטאַנדפּונקט מיט אַזאַ אונטערשטרייכענדע אָביעקטיוויטעט, אַז אין ערשטען מאָמענט קען מען מיינען, דאָס בוך איז ערשינען אין דייטש.

דער מחבר וויל אין זיין בוך בעווייזען, אַז היטלער און זיינע אידעען זענען אַ אָבשפּיגלונג פון די אַלטע גערמאַנישע שטרעבונגען, און אין אַ געוויסער מאָס ענטשפּרעכען זיי די שטימונגען פון דייטשען פאָלק, און „די דייטשע געפאַהר" ווערט אַזוי גרוס וואַגיגער, וועלכע איז נישט פערבינדען מיט דער פּערזאָן פון פיהרער.

ביים לעזען דאָס דאָזיגע בוך, וואו עס קומט צום אויסדרוק די אידעע פון פּאַנגערמאַניזם, פילט זיך דער לעזער ווי אונטער אַ שווערע לאַסט: עס איז פּרימיטיוו און לאַנגווייליג פּעסטצושטעלען, נאָך יאָהרהונדערטען פון קאַמף פאַר דעם מענש, די דאָזיגע פּרימיטיווע שנאה צו אַלעם אין נאָמען פון דער איינענער זעלבסטדערהאַלטונג.

שעווריליאָן הויבט אָן מיט אַ ציטאַט פון דער הויפּט-אידעע פון דעם דייטשען היסטאָריקער טרעטשקע: „די מלחמה איז אַ געזונדמאַכענדע רייניגונג פאַר'ן פאָלק". דער דאָזיגער געדאַנק טרעטשקעס, איז אויך ציטירט געוואָרען אין די ערשטע פּראָפּאַגאַנדע-בלעטלעך אין אויגוסט 1914, אין וועלכע עס איז אויסגעדריקט געוואָרען די פרייד צוליב'ן „רעטענדען אַקט".

בעת די אַנדערע פעלקער האָבען געהאַלטען די מלחמה פאַר אַ אומגליק, איז פאַר דייטשלאַנד דער קריג אַ נאָרמאַל געזעץ: „דער קריג קוקט איבער די בעציהונגען צווישען די רעאַלע כּוחות פון לאַנד און דער שטעלונג, וואָס עס פערנעהמט. דער קריג ווייזט אָן יעדען פאָלק זיין אָרט, זיין טעטיגקייטס-געביט אין הסכּם מיט זיינע פאַקטישע כּוחות. דער קריג ווייזט אָן דעם אמת". דער קריג איז דער „עקזאַמען פון די פעלקער", ווייל נישט נאָר די מאַטעריעלע כּוחות, נאָר אויך די קולטורעלע איבערגעוויכט שפּילט אַ ענטשפּרעכענדע ראָלע. „גאָטס ווילען" בעטייליגט זיך אין קריג, אָנווייזענדיג דעם פאָלק זיין גורל. גאָטס ווילען גיט דעם זיגער די מעגליכקייט צו „דיקטירען די שלום בעדינגונגען, מכּוח זיין אינערליכען כּוח זאָל אָננעמען די פאָרמען פון אויסערליכער גרויסקייט. ריינהאָלד זעעבערג ווי אויך אָטאָ פאָן גירקע האָבען זיך געווענדעט צו גאָט, „וועלכער פיהרט אָן מיט דער געשיכטע פון דער וועלט און לויט זיין ווילען דערהויבט ער און ערנידריגט פעלקער", מיט דער זיכערקייט, אַז דער „טריומף פון דייטשען געוועהר" וועט זיי ערלויבען „מיט אַ שווערער האַנד צונויפצוזאַמלען די בלוטיגע פּרוכטען פון נצחון". נישט פאַראויסזעהענדיג די מעגליכקייט, אַז דער גורל זאָל זיך ווענדען געגען זיי, האָבען די דייטשען שטאָלץ פערזיכערט: „וועה איז צו דעם פיהרער פון דער מלוכה, וועלכער רעכענט זיך נישט ביים שליסען דעם שלום נאָר מיט די לעבעדיגסטע נויטווענדיגקייטען פון זיין פאָלק, נאָר מיט'ן געפיהל, ווייל אין די בעציהונגען צווישען די מלוכות דאַרף שטיל שווייגען יעדע גרויסמוטיגקייט, יעדער געדאַנק, אַ חוץ דער געדאַנק וועגען נוצען דאַרף אויסגעשלאָסען ווערען און דאַרף אונטערוואַרפען די מלוכה'שע צילען". אַ אָפּמאַך איז נאָר אַ „פאָרמולירטער אויסדרוק פון דעם פערהעלטניש אין געגעבענעם מאָמענט צווישען צוויי מלוכות" און האָט נישט די בעדייטונג פון עפּעס אונפערענדערליכעס. אויב דאָס פערהעלטניש האָט זיך געענדערט, דאַרף מען אויך מיט וואָס פאַר אַ אופן דאָס זאָל נישט זיין ענדערען דעם אָפּמאַך. „דאָס געזעץ פון די פעלקער איז נישט אָפּהענגיג פון בוכשטאַב פון די אָפּמאַכען — עס שטיצט זיך אויפ'ן פּרינציפּ: יעדען אַזויפיל, אין גלייך אַזויפיל אויף וויפיל מאַכט עס בעזיצט". טרעטשקע, דער גייסטיגער פאָטער פון איצטיגען דייטשלאַנד האָט דאָס בעשטעטיגט מיט זיין זאַץ: „אויב אין אונזערע געפינט זיך אַ אָפּמאַך, דאַרפען מיר זאָרגען וועגען זיין לעבענספעהיגקייט, דאָס הייסט וועגען דעם, אַז אונזער כּוח זאָל בלייבען אונפערענדערט". דער דייטשער גענעראַל בערנהאַרדי האָט נאָך מיט דריי יאָהר פאַר דער מלחמה געזאָגט, אַז עס הערען זיך דערנעהנטערען נאָטעס שריט, וועלכער וועט צורייסען ווי אַ שפּינוועבעכץ „אַלע פּאַפּירענע קייטען", מיט וועלכע „די אייראָפּעאישע פּאָליטיק האָט פּרובירט אַרומצוּוויקלען די וואַקסענדע כּוחות פון אונזער פאָלק".

אין בעצוג צו דער מלוכה לייענען מיר אין דער בראָשור פון שאָלצען: „יעדע אויפּערונג צוליב דער טעטיגקייט פון דער מלוכה איז נוצלאָז". „די מלוכה האָט איהר געזעץ, איהר ווילען און איז פעראַנטוואָרטליך נאָר פאַר זיך אַליין. איהרע מעשים קענען נישט זיין מאָראַלישע אָדער אונמאָראַלישע". אַ סך ציטאַטען ווערען נאָך געבראַכט וועגען די „שטיקלעך פּאַפּיר" און וועגען די צוועקמעסיגקייט פון די מעשים פון די פיהרער כאָטש זיי רופען אַרויס אַ פּאַניק ביי פרויען און קינדער".

דער מחבר ציטירט אויך דעם טעלעג אָטאָ באָומגאַרטען, וועגען „אָוועקוואַרפען די נאַטירליכע געפיהלען פון קריסטליכען רחמנות צו די קרבנות - אין נאָמען פון דער אידעלער בעפרידיגונג פון דייטשען כח": „ווער עס איז דערצו נישט פעהיג, דער איז נישט קיין אמת'ער דייטש". אַן אַנדערער דייטשער טעאָלאָג אַדאָלף דעיסמאַן זאָגט, אַז דער דייטשער „באַרבאַריזם" איז אין דער ווירקליכקייט אַן „עלעמענטאַרער כח". „דאָס וואָס מיר ברענגען דער וועלט, אָדער ריכטיגער, דאָס וואָס וועט זיך אָפּענבאַרען — איז די רעליגיע פון כח". פּראָפ. פלעטשער, איז שטאָלץ מיט זיין אָפּזאָגען זיך פון דער לאַטיינישער קולטור. ער וועט זיך מיט דעם אָנדענקען פון „מיליאָנען באַרבאַרען מיט'ן מעכטיגען האַרץ, וואָס האָבען צושטערט די רוימישע אימפּעריע" — „מיר זענען באַרבאַרען און ווילען בלייבען באַרבאַרען". און ער לאַכט פון די פראַנצויזען, וועלכע „בעווייגען אַזוי ווי די ווייבער די קאַטעדראַלע אין ריימס.

דער מחבר ציטירט ווייטער אַ רייהע ציטאַטען, וואָס בעווייזען דעם גוף פון די דייטשען פאַר מלחמה.

„מיר זענען איינגעקוועטשט צווישען צוויי פעלקער אָהן קולטור: דעם באַרבאַרישען רוסלאַנד און דעם מאַטעריאַליסטישען ענגלאַנד". „דער קריג ווערט אַ קרייץ-צוג, וואָס טראָגט די אמת'ע גערמאַנישע קולטור געגען די נידריגע פעלקער": „ווען אפילו אַלע קאַטעדראַלען זאָלען פערוואַנדעלט ווערען אין אַש און דער רויך פון די שרפות זאָל פערדעקען אַלע לענדער וואָלט דאָך די מלחמה געווען הייליג". „די דייטשע קולטור האָט גאָרנישט געמיינזאַמעס מיט דער אייראָפּעאישער ציוויליזאַציע, וועלכע איז נישט שעפעריש. שעפערישע קולטור בעזיצט נאָר דייטשלאַנד. זי געפינט איהר אויסדרוק אין דער דייטשער אַרמעע. די דייטשע אידעע פון קולטור, מוז אַראָפּוואַרפען די פאַלשע פרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכקייט".

עס איז שווער אין די ראַהמען פון אַן אַרטיקעל איבערצוגעבען די אַלע ציטאַטען וועגען דער העכערקייט פון דער גערמאַנישער ראַסע, און וועגען דעם אָרט, וואָס זי דאַרף פערנעהמען אין דער וועלט. אָבער אַ שרעק נעהמט אַרום ווען מען דערמאָהנט, אַז די דאָזיגע געדאַנקען און אידעען זענען געוואָרען דאָס טעגליכע ברויט פון אַ 60-מיליאָניגען פאָלק אין מיטען אייראָפּע.

מעלדונגען וועגען אַנטייל אין דער יודישער וועלט-בעראַטונג אין זשענעווע

זשענעווע, (יט"אַ) ביז איצט זענען ערהאַלטען געוואָרען מעלדונגען וועגען דעלעגאַציעס פון פאָלגענדע לענדער, וועלכע קומען צו דער יודישער וועלט-בעראַטונג אין זשענעווע: פון ארץ-ישראל (2 פאָרשטעהער פון ועד-הלאומי, די רבנים פישמאַן און גאָלד אַלס פאָרשטעהער פון מזרחי, בירגערמייסטער מ. דיזענגאָף אַלס מיטגליד פון עקזעקוטיוו-קאָמיטעט פון וועלט-קאָנגרעס), פון בעלגיען, עגיפּטען, קאַנאַדע (פאָרשטעהער פון קאַנאַדיש-יודישען קאָנגרעס), עסטלאַנד, פראַנקרייך (אַנדרע ספּיר, אַדוואָקאַט קאַרקאַ, בערנהיים, יעפּרויקין און אַנדערע), ענגלאַנד (אַ פאָרשטעהער פון יודישען רעפּרעזענטאַטיוו-ראַט") איטאַליען (2 פאָרשטעהער פון יודישען קהלות-פערבאַנד), שווייץ, רומעניען, פעראייניגטע שטאַטען (דר. סטעפען ווייז, פּראָפ. קעלען, רעד. מאַרגאָשעס, דר. טענענבוים א. אנד.) יוגאָסלאַוויען, בריטענלאַנד.

פון פוילען ווערט ערוואַרט אַ דעלעגאַציע פון 8 פאָרשטעהער פון דעם „פעראייניגטען יודישען קאָמיטעט צו בעקעמפען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד" און הרב י. רובינשטיין פון ווילנע.

עס קומען אָן ווייטערע אָנמעלדונגען וועגען אַנטייל אין דער זשענעווער וועלטבעראַטונג.

דר. סטעפען ווייז געפינט זיך שוין אין דער שווייץ.

ריעבעדיגער עטנאגראפישער מוזיי

רייזע-איינדרוקען פון הוצולשטשיזנע

די הוצולשטשיזנע איז אַ באַזונדער פון עקזאָטיק, אַנ' אינטערעסאַנטער אין זײַן אַרט אין גאַנץ אייראָפּע.

הוצולשטשיזנע ליגט אין זעהר אַ שיינעם מאַלער־רישען געגענט צווישען באַוואַלדעטע בעשקידען־בערג (ביז 2,500 מעטער) און די טײַכען פּרוט און טשערעמאָש בײַ דער רומענישער און טשעכאָ־סלאָוואַקישער גרענעץ.

די הוצולעס (בערג־אײַנוואוינער) שטעלען מיט זיך פאָר זעהר אַנ'אינטערעסאַנטען עטנאָגראַפישען טיפּ, וועלכער צייכענט זיך אויס מיט אַנ'אײַגענאַר־טיגען פאָלקס־קונסט און כאַראַקטעריסטישע מנהגים און זיטען.

ווי מען פאָהרט אַרײַן מיט'ן צוג אין דעם געגענט, הוצולשטשיזנע, בעמערקט מען שוין דורך די פענסטער פון וואַגאָן די האַרטיגע פערשידענאַר־טיגע נאַטור־רײַכקײַט. אַ שטאַרקען אײַנדרוק מאַכען די הויכע בערג רײַך אין פערשידענע מינעראַלען, די גראַפיט, שטיין־קוילען, הייל־וואַסער־קוואַלען, פאַר־טאַש־זאַלצען א. א. וו. און בעדעקט מיט געדיכטע וועלדער.

טראָץ אָבער די גרויסע נאַטור־רײַכטימער לע־בען דאָך די הוצולעס אין גרויס אָרימקייט. שוין אַ קוק כאַפּענדיג אויף זייערע קליינע, אייבשטאַקיקע, מיט שינדלען בעדעקטע כאַטעס, קען מען זיך מאַ־כען אַ בעגריף וועגען דער גרויסער אָרימקייט, וואָס הערשט בײַ די הוצולען, כדי צו בעקומען, למשל, פייער, מוזען זיי נאָך אָנקומען צו דעם אור־אַלטען פּרימיטיווען מיטעל — דורך רײַבען צוויי שטיקלעך האָלץ, אָדער אַנטלײַען אַ קוילען־פונק בײַ אַ שכן, וועלכער געפינט זיך אויף אַ שטח פון עטליכע הונדערט מעטער.... קיין נאַפט און טאַבאַק מאַכען די הוצולעס בכלל נישט, ווייל זיי זעהען נישט אַן קיין צורת־מטבע, וואָס געפינט זיך אפשר נאָר אין דעם הוצולער מוזיי...

דערפאַר אָבער זענען הוצולעס בעשאַנקען מיט אַ רײַכען אַרטיסטישען חוש, וועלכער דריקט זיך אויס בײַ זיי, צוו. אנד. אין שניצערײַ און וועבערײַ, אין יעדער הוצולישער הויז, קען מען זעהען פער־שידענע שטאַפיגע חפצים בעפּוצט מיט פערשידענע כאַראַקטעריסטישע שניצונגען. ס'ציהען אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט די בערי־המטע הוצולישע טעפּ און קאַפּלעס, וועלכע ווערען קינסטלעריש בעפּוצט מיט פערשידענע צייכענונגען פון מענשען, חיות און פלאַנצונגען. די אָריגינעלע אויסאַרבייטונגען פון דער הוצולישער פאָלקס־קונסט בעציהען זיך די אַפּלעגעדישע און אויסלענדישע מוזייאומס און וועהרען

אַפילו אויסגעצייכענט אויף פערשידענע אויסשטע־לונגען. (אויף דעם „יום־טוב פון הוצולשטשיזנע" האָ בען פיל סוחרים איינגעקויפט די האַרטיגע פאָלקס־קונסט־אויסאַרבייטונגען).

אַ קאַפּיטעל פאַר זיך איז דער הוצול אַלייך און זײַן טראַכט. די הוצולעס זענען מייסטענס פון הויכען וואוקס, טונקעלע האָר און אויגען, און צייכע־נען זיך אויס בעזונדערס מיט זייער אָריגינעלער קליידונג, וואָס ווערט בעפּוצט מיט פערשידענע שטאָפען, בענדער, קנעפּלעך, בייטעלעך, בלעכען און האָפט.

בײַ די הוצולעס עקזיסטירען נאָך אַ סך אַבער־גלויבענס און פּאַראַדאָקסאַלען, וועלכע זענען בײַ זיי טיף אײַנגעוואָרצעלט. אַזוי, למשל, ווען ס'ווערט בײַ זיי געבאָרען אַ קינד, פערמאַכען זיך אונטער די פענסטער 12 ריטער, וועלכע דאַרפען בעשיטמע־מען, פאַר איהם דעם שיקזאַל דורך אויסקלייבען אַ שטערן (הערבײַ ווערען אויך אָנגעצונדען ליכט און אַהערגעשטעלט ספּעציעלע קעכעקס). ווען אַ כלה טרעט אָן דעם חתנ'ס פוס בײַם אַרײַנגאַנג אין קלויסטער די ערשטע, דאַן וועט די כלה, לויט'ן אַבערגלויבען פון די הוצולעס, זײַן די הערשערין אין איהר צוקונפטיגער הויז. ווען עס שטאַרבט אַ

הוצול, ווערט דאָס הויז בעצייכענט מיט אַנ'אויפגע־האַנגענעם האַנטוך אין פענסטער, דערבײַ ווערען דאָרט געעפענט אַלע טירען, פענסטער און אויוועגס...

אַפילו פערשידענע אַרבייטען ווערען בײַ די הוצולעס פערבונדען מיט אַבערגלויבענס און כאַר־שריפטען. אַזוי, למשל, טאָר נישט אַ יעגער אַנט־לייען קיין געווער, אָדער פולווער, אויב ער וויל האָבען אַ געראָטענעם יאַגד. אַ פישער וועט האָבען אַ גוטען פאַנג ערשט דאַן, ווען ער וועט אָפּבײַסען דעם עק פון דער ערשטער געפאַנגענער פיש, אַ שפּיי טאָן און זאָגען דערבײַ: „ווי גראָז אין פעלד, בלעטער אין וואַלד, וואַמה אין ים, אַזוי פיל פיש — בײַ מיר".

דער בערגייגער באַהען אין הוצולשטשיזנע איז נישט באַר צוגעפּאַסט פאַר לאַנדווירטשאַפט און דער־רײַבער פערנעמען זיי זיך דערמיט ווייבי'ג. ס'איז איבער־טערעסאַנט צו דערציילען דאָ, אַז די הוצולעס האַל־טען, אַז „שבירען די היילגיע ערד איז אַ זינד".

די הוצולען זענען מייסטערס צו דערציילען לעגענדעס און זינגען פערשידענע כאַראַקטעריסטישע לידער, וועלכע זיי פיהרען אויס אונטער אַקאָמפּאַ־נימענט פון זייערע אײַגענאַרטיגע אינסטרומענטען (צימבאַלעס, פוּאַרקעס, פייפלעך, האַקענס און

ספּעציעלע דרײַמעטערדיגע טראָמפּייטען).

די הוצולישע פאָלקס־מוזיק, וועלכע ס'איז מיר אויסגעקומען צו הערען אין דער צייט פון דעם „יום־טוב פון הוצולשטשיזנע" אויף די ספּעציעלע אײַנגעאָרדענטע מוזיק־קאָנקורסען, טעאַטער־פאָר־שטעלונגען, ראַדיאָ־הערלעכקייטן, איז אַנ'אָריגינעלע און פאָלקסטימליכע.

בכלל זענען די הוצולען זייער פריידליכע און פרײַנדליכע לגבי אנגעקומענע געסט און טוריסטען, הגם אַמאָל אין די פריהערדיגע צייטען איז צווישען די עבטויקעלט געווען דער באַנדיטיזם. קען מען טאַקע נאָך איצט זעהען צווישען און אין די הויכע בערג פיל גריבער, קראַטעס, וואו ס'פלעגען זיך אויסבעהאַלטען די פערשידענע הוצולישע באַנדיטען. (לעבען יאַרעמטשע, למשל, געפינט זיך אַ ריזיגער אָריגינעלער אַנדענקונגס־שטיין פאַר דעם בעריהמ־טען הוצולישען באַנדיטען־קעניג — י. דובאַש).

ס'דאַרף דערבײַ בעמערקט ווערען, אַז דער נאָמען „הוצול" שטאַמט פון דער רומעניש־ער שפּראַך (האָ צול) און בעדייט — באַנדיט.

אַ חוץ די פּרימיטיווע און עטנאָגראַפישע אייגע־נאַרטיגקייטן, מיט וועלכע ס'איז בעריהמט הוצולשטשיזנע, געפינט מען דאָרט אויך פערשידענע היסטאָרישע דענקמעלער, איבערהויפּט פון די יאָה־רען 1914—15, ווען אין הוצולשטשיזנע זענען פאָרגע־קומען גרויסע מיליטערישע שלאַכטען צווישען די פּוילישע לעגיאָן־בריגאַדע מיט די רוסישע וועלבער.

ז. שיק.

די האלב-אפיציעלע „נייר איסט ענד אינדיא"

וועגען דער „אונלעגאלער" איינוואנדערונג קיין א"י

לאָנדאָן, (יט"א) אין לעצטען נומער פון „ניר איסט ענד אינדיא־מאַגאַזין", וואָס ווערט בעטראַכט אַלס האַלב־אָפיציעלער אָרגאַן פון דעם קאָלאָניאַל־אַמט ווערט צוו. אנד. בעהאַנדעלט די אונלעגאַלע איינוואַנדערונג קיין ארץ־ישראל, דער־בײַ קומט די צייטונג צום בעמערקענסווערטען אויספיהר, אַז די דאָזיגע פאָרם פון איינוואַנדערונג איז צום גרעסטען טייל אַ פועל־יוצא פון די עליה־בעגרענצונגען.

אין דעם אַרט. ווערט געזאָגט צוו. אנד.: „פיל פון די צאָהלרייכע פערזוכען אַרײַנצוקומען אין לאַנד אָהן ערלויבניש זענען אַ רעזולטאַט פון דער שטרענגקייט פון געוויסע בעגרענצונגען. אַזוי צ. ב. בעווייזען נישט אָפטמאָל קרובים אָדער כלות פון א"י־אײַנוואוינער צוליב דער גרויסער נאָכפראַ־גע צו בעקומען איינרייזע־ערלויבענישען קיין ארץ־ישראל, זיי פּרובען דעריבער אונלעגאַל אַרײַנקומען אין לאַנד.

אַ צווייטער פאַקטאָר אין דער אונלעגאַלער איינוואַנדערונג איז, בלי ספק, די טעטיגקייט פון געהיים־אַרבייטענדע אונפעראַנטוואָרטליכע אַגענ־טורען אין די שכנותדיגע לענדער. זיי הייסען זיך בעצאָהלען 50—60 פונט פון קאָפּ פאַר אריבער־פיהרען זייערע קרבנות קיין ארץ־ישראל (אַ לאַנד, וואָס פליסט איצט מיט „מילך און האָניג") און לאָזען זיי איבער אויף הפקר אַזוי, דאָס די נישט פּראָבירענע עולים פאַלען גלייך אַרײַן אין די הענד פון דער פּאָליציי. דער שטרייט ווערט בע־פיהרט אַרום דער בעהויפּטונג פון דער יודישער אַגענץ, אַז די רעגירונג האָט צו נידעריג אָפּגע־שאַצט די ווירטשאַפטליכע אויפנאַמס־פעהיגקייט פון לאַנד".

ירושלים, (יט"א) דער אַראַבישער יו־בענד־פערבאַנד האָט מאָביליזירט בעדואינער־שבטים זיי זאָלען בעוואַכען די גרעניצען, כדי צו שטערען די יודישע עולים אַרײַנצוקומען אין לאַנד אָהן וויזעס. די בעדואינער אין טבריה און בית־שאן האָט מען צוגעזאָגט אַ בעלוינונג פאַר יעדען אונלעגאַלען יודישען אימיגראַנט, וועלכען זיי וועלען פערהאַלטען.

דער אימיגראַנטען־שמוגעל קיין א"י נעמט אַרום — ווי עס ווערט מיטגעטיילט — נישט נאָר יודען, בלויז אָבער די יודישע עולים ווערען בעשווינדעלט דורך די אַראַבישע וועג־ווייזער, וועלכע בעקומען ספּעציעלע בעלוינונגען פון דער פּאָליציי.

אין די פיהרענדע יודישע קרייזען ווערט בעטאָנט, אַז די דאָזיגע אונגעוואוינשענע פּראַקטיק וועט זיך אָבשטעלען, גלייך נאָכדעם, ווי די טויערען פון ארץ־ישראל וועלען געעפענט ווערען ברייטער, אין הסכם מיט דער ווירטשאַפטליכער אויפנאַהמס־פעהיגקייט פון לאַנד.

Dr. med.
L. Berman
ציעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנד־לונג און סעקסועלע בעראַטונג.
עלעקטראָנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען.

Doktór KLINGER
ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע
און ווענערישע קראַנקהייטען
Andrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 6 ביז 8 אָוו.
זונטאָג און פייערטאָג פון 10 ביז 12.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט־ און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע
נעמט אָהן פון 8—12 בייטאָג, 4—6 און פון 7—8.

נאפאלעאנ'ס ווייב

פון ה. אבראמסאן.

4)

דרײַ יאָהר איז יאָזעפין געווען געשיידען פון איהר מאַן און איהר זוהן יודזשין, דאָס זענען גע־ווען דרײַ יאָהר פון איינזאַמקייט און אומעט אויפ'ן איינזעל מאַרטיניק, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די טאַנטע איהרע איז געווען צו איהר גוט ווי צו אַנ'אייגענעם קינד, וואָס אַלע איהר קאַפּריזען זענען באַבעגעגעבען געוואָרען; אָבער די גאַנצע צייט איז די געווען מעלאַנכאָליש. עס האָט איהר געפעהלט פּאַריז, דאָס לעבען אין רויש, די אויפמערקזאַמקייט, וואָס זי האָט געהאַט, די בעוואונדערונג און פער־עהרונג. די איינציגע פרייד איהרע איז געווען דאָס טעכטערל איהרס, האָרטענס, וועמעס קול'כעל האָט זיך שטענדיג געטראָגען אין דער לופטען, און געקוקט אַזוי ווי זי אַלייך, ווען זי איז געווען אַ קליין קינד אַזוי איז איצט אויך האָרטענס געווען בע־ליבט בײַ די שוואַרצע, וועלכע האָבען זי אויף די הענט געטראָגען.

נאָר גאַנץ אומגעריכט איז אָנגעקומען אַ בע־פעהל פון איהר מאַן, אַז זי זאָל קומען צוריק אין פראַנקרייך. און דער מאַן, וואָס האָט דעם דאָזיגען בעפעהל געבראַכט, האָט איהר בעדאַרפט מיט'ן קינד בעגלייטען ביז איהר היים.

די דאָזיגע ידיעה האָט יאָזעפין אויפגענומען מיט גרויס פרייד. אין אַ טאָג צייט איז זי גרייט געווען זיך צו לאָזען אין וועג אַרײַן, כאָטש איהרע באַהענטע האָבען איהר געבעטען, אַז זי זאָל פער־בלייבען מיט זיי אויף שטענדיג. איצט איז נישט געווען קיין קראַפט, וואָס זאָל איהר קאָנען האַלטען צוריק. און ווי האָט זיך געלאָזט אין וועג אַרײַן. דער גוטער, אַז באַלד וועט זי קאָנען דריקען איהר קינד צום האַרצען, האָט איהר גליקליך געמאַכט.

נאָר יאָזעפין איז אָנגעקומען אין אַנ'אַנער־רוהיגער צייט אין פראַנקרייך. דאָס איז געווען באַלד נאָך'ן פאַל פון דער באַסטיל און עס האָט זיך גע־נומען פאַרמירען די יאַקאָבינישע פּאַרטיי, וועלכע

האָט זיך אַ נעם געטאָן אויסצוראָטען די אַריסטאָ־קראַטיע. עס האָט זיך געהאַט צעפלאַקערט דער קאַמף צווישען די פערשידענע גרופּען, וואָס האָ־בען געזוכט צו פערכאַפּען די מאַכט אין זייערע הענט. ביוהאַנאַריס איז געווען אָנגעשלאָסען אָן די מעסיגע. ער איז געווען פאַר דעם, אַז מען זאָל דעם קעניג לאָזען צורוה, נאָר אַז מען זאָל אײַנפיה־רען רעפאָרמען. און ווען יאָזעפין האָט זיך מיט איהם בעגעגענט, האָט די איהם אויש נישט דער־קענט. עס איז געווען פאַר איהר אַ נײַער מענש. קיין סימן נישט מעהר פון יענעם לעבעדיגען און פון דעם איבערדיכטיגען וואָס אַמאָל. בײַ דער ערשטער בעגעגעניש מיט איהר האָט ער געבעטען ענטשול־דיגונג פאַר זײַן בענעהמונג און פאַר דער שאַנד, וואָס ער האָט איהר געשאַפען מיט עטליכע יאָהר צוריק. אויך איהר זוהן יודזשין איז איצט געווען אין איהרע אָרעמס. דאָס איז שוין מעהר נישט גע־ווען קיין יונגער יונגעל, נאָר אַ היבשער בחור'ל, אַ שעהנער און אַ שטאָלצער. עס איז נישט געווען קיין גליקליכערע פרוי פון איהר אין די ערשטע עטליכע חדשים נאָך איהר צוריקקומען פון מאַר־טיניק. זי איז געווען אַרומגערינגעלט פון איהרע גוטע פרײַנד, און עס האָט זיך ווידער אָנגעפאַנגען אַ געשיכטע פון בעלער און באַנקעטען און איהר כבוד. אין דעם קריין האָט זיך גאָר נישט געפיהלט דער שטורעם, וואָס טראָגט זיך אָן אויף פראַנקרייך.

און אָט אין איין שעהנעם טאָג דערוויסט מען זיך, אַז דער קעניג לודוויג דער זעכצעהנטער איז אַרעסטירט געוואָרען; אַז מען וועט איהם און זײַן פרוי, מאַריע אַנטואַנעט, משפּט'ען. עס האָט זיך אָנגעפאַנגען אַ געיעג נאָך די וואָס זענען געווען פערבונדען מיט'ן קיניגליכען הויף. עס זענען גע־קומען די טעג, ווען די גילאָטינע האָט גענומען אַרבייטען...

איינמאָל איז געקומען צו די ביוהאַנאַריסעס אין הויז אַ מאַן מיט אַ פּאַק סחורה, אין עפלכען עס האָבען זיך געפונען אַלערליי הויז־אַרטיקלען. ווען יאָזעפין האָט דעם דאָזיגען מענשען נישט גע־וואָלט אויפנעמען, האָט ער צו איהר אַ פּיטעל געטאָן מיט אַנ'אויג, אַלס צייכען, אַז ער דאַרף איהר עפּעס זאָגען ווי־כטיגעס. און זי האָט איהם באַלד אַרײַנגענומען אין איהר בודואַר.

— מאַדאַם, איך בין אײַך געקומען מעלדען, אַז אין אַ פּאָר שטונדען אַרום וועט מען קומען צו אײַך אַהיים; מ'וועט אַרעסטירען אײַער מאַן און עס איז זיכער, אַז ער וועט בעשטראָפט ווערען מיט'ן טויט. מײַן עצה איז, אַז ער זאָל זיך וואָס שנעלער אַפּטראָגען. ער טאָר אָבער קיין אויגענבליק נישט פערלירען.

— ווער זײַט איהר? — האָט די צעשראָקענע פרוי געפרעגט.

— איך בין אַ מיטגליד פון דעם רעוואָלוצי־יאָנערען קאָמיטעט. איך קען אָבער אײַער מאַן פערזענליך און מיר וואָלט באַנג געטאָן, ווען מען זאָקט איהם אַראָפּ דעם קאָפּ. מײַן נאָמען קאָן איך אײַך נישט זאָגען, ווייל איהר ווייסט וואָס מיר וואָלט געקומען, ווען מען דערוויסט זיך, אַז איך האָב אײַך געוואָרענט.

אין דער ווײַלע איז ביוהאַנאַריס אַרײַנגעקומען אין הויז. יאָזעפין האָט איהם אַרײַנגענומען אין אַ זײַטיגען צימער, האָט איהם דערציילט וואָס דער מאַן האָט איהר געזאָגט, און זיך גענומען בעטען בײַ איהם ער זאָל וואָס שנעלער אַנטלויפען.

אַ קליינע ווײַלע האָט זיך דער אַריסטאָקראַט איבערגעלייגט און דאַן געזאָגט, צוהדיקעבדיג צום האַרצען יאָזעפינ'ען:

— איך קאָן נישט אַנטלויפען. איך האָב קיין שום פערברעכען נישט בעגאַנגען. די איינציגע קעגען וועמען איך האָב זיך געפיהלט שולדיג, איז געווען דו; נאָר דו האָסט דאָך מיר פערגעבען. דאָס איז פאַר מיר גענוג. איך בין זיכער, אַז זיי וועלען זיך אַרומזעהען, דאָס איך בין אַ פרײַנד פון פאָלק און מען וועט מיך לאָזען געהען אַהיים צו מײַן פרוי און קינדער.

יאָזעפין האָט זיך גענומען בעטען בײַם מאַן, אַז ער זאָל זיך אויסבעהאַלטען, ווייל ער זעהט דאָך וואָס מ'האָט געטאָן מיט'ן קעניג און מיט דער קעניגין. עס איז דאָך זיכער, אַז זיי וועלען איהם. דעם פרײַנד פון דער קעניגליכער פאַמיליע נישט שאַנעווען. נאָר עס האָט נישט געהאָלפען. ביוה־

האַנאַריס האָט נישט געוואָלט פערלאָזען זײַן בעליבט פאָטערלאַנד, ווי דאָס האָבען געטאָן אַנדערע. די פערבליבענע מאָנאַרכיסטען, און ער האָט זיך רוהיג געזעצט וואַרטען, אַז מען זאָל קומען נאָך איהם.

עס האָט נישט געדויערט לאַנג און עס האָט זיך דערהערט אַ הויך קלאַפּען אין טיר. אַ מחנה מענשען, אַפּגעריסענע, אומגעריבענע, אָבער צאָרנדיגע זענען אַרײַנגעקומען און ערקלערט, אַז זיי וויל־לען זעהן דעם ווירט פון הויז, דעם בירגער ביוהאַנאַריס, מיט אַנ'אויפגעהויבענעם קאָפּ, אַ שטאָלצער, איז דער אַריסטאָקראַט אַרײַנגעקומען און געפרעגט וואָס מען פערלאַנגט פון איהם.

— מיר זענען געקומען אײַך נעהמען אין דעם רעוואָלוציאָנערען טריבונאַל, וואו איהר וועט זיך דאַרפען פערענטפערען — האָט איינער פון דער מחנה געזאָגט.

יאָזעפין האָט אַ צישער געטאָן. זי האָט איין דעם מענשען דערקענט דעם קעניגען, וואָס איז מיט אַ פּאָר שעה צוריק געווען בײַ איהר און האָט איהר געוואָרענט.

— לאָזט מיך געזעגענען מיט מײַן פרוי און די קינדער — האָט דער אַריסטאָקראַט געזאָגט.

— איך ווייס, אַז איהר וועט מיך האַלטען אַ לאַנגע צייט ביז עס וועט זיך אַרויסווײַזען, אַז איך בין אומשולדיג.

די חברה האָט געלאָזט מאַן און פרוי זיך געזעגענען. יאָזעפין האָט אין דעם אויגענבליק דער־פיהלט, אַז זי ליבט איהר מאַן אויף אַנ'אמת, אַז ער איז איהר טייערער ווי אַלץ אין דער וועלט; נאָר זי האָט נישט געוויינט, נישט געשריגען. נאָר אַרײַנגע־קוקט אין די אויגען פון דעם מענשען, וואָס איז צער־ווען דער פאָטער פון איהרע קינדער, און אַפּגע־דריקענדיג אַ הייסען קוש אויף זייערע ליפּען, איז זי שנעל אַרויס פון דעם צימער.

דעם צווייטען מאָל האָט יאָזעפין געזעהען איהר מאַן, ווען זי איז איהם געקומען בעזוכען אין תפיסה, וואו ער איז געזעסען מיט הונדערטער אַנדערע אַריסטאָקראַטען, וועמען זי האָט געקענט. איהר מאַן האָט זיך געהאַלטען רוהיג און איהר פערזיכערט, אַז מען וועט איהם נישט טאָן קיין שלעכטס, ווייל ער איז אומשולדיג. נאָר יאָזעפין האָט געוועהען, אַז ער אַליין גלויבט נישט און דעם.

(פאָרטזעצונג קומט).

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

יודישע בעלי-מלאכות בעדענקט אייך!

פון מאג. מ. באלבארישסקי

אן׳עלטסטער, פון איינעם פון די גרעסטע יודישע צעכען אין שטאט, האט מיר איבערגעגעבען פאלגענדען פאקט: לויט׳ן אויפטראג פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער האבען מיר 3 פערזאן (איין קריסט און 2 יודען) בעזוכט איינע פון די גרעסטע שטעט אין לאדזער וואיעוואדזטווע אויף דורכצופיהרען דארטען אן׳עקזאמען צווישען האנדווערקער פון א געוויסען פאך.

ווי עס פיהרט זיך אין אזעלכע פאלען, האט מען אונז דארטען זעהר שיין מקבל-פנים געווען און פון באהן האט מען אונז בעגלייט ביז׳ן ארט, וואו די עקזאמענס האבען געדארפט פארקומען. אויפ׳ן וועג האט זיך צו מיר צוגעשארט א יודעל אויף וועמענס פנים ס׳איז געלעגען א טויט-שרעק, מורא-האבענדיג צוצוגעהן צום קריסטליכען דעלעגאט, אהער צום צווייטען יודישען, וועלכען מ׳האט טיטולירט אלס פרעזידענט. האט ער, ווי עס וויזט אויס, בעשלאסען צו „רידיקירען מיט׳ן לעבען“ און באפאסען מיט מיר, אלס א פשוט׳ען בשר ודם, א שמועס. דער שמועס איז געווען א קורצער. איך, אלס יוד, זאל געדענקען און נישט דערלאזען, אז מ׳זאל חלילה אפשעכטען א פאר צעהנדליג יודישע פאמיליעס. בעלי-מלאכות, האט דער יוד בעזאגט, זענען מיר דוקא גוטע, נאר מיר זענען זעהר נישט אין ארדנונג מיט דער פוילישער שפראך, און דעריבער בעט ער, מען זאל זיך מרחם זיין... און זעהן, אז זיי זאלען ווייטער קענען בלייבען ביים פאך.

דער עקזאמען איז אדורך בשלום, אלע האבען אויסגעהאלטען און צום סוף האט מען געמאכט א לחיים (באנקעט בלע״ז). שטעלט זיך פאר אונזער ערשטוינונג, זאגט מיר מיין פריינד, ווען דאס ערשטע וואס אויפ׳ן באנקעט נעהמט טאקע אט דער פריהערדיגער טויט-דערשראקענער יודעל, און לייגט אוועק א דרשה, אז ס׳איז אונז אלעמען פשוט פינסטער געווארען אין די אויגען: „מיר מוזען, זאגט דער ביי אויסגעבאקענער העלד, הויך האלטען די פאהן פון האנדווערקערטום, מיר טארען נישט קיין נישט-דיפלאמירטע ארייבלאזען אין אונזער פאך, א סוף מאכען מיט די נישט-לעגאלע ווארשטאטען, וועלכע בעהמען צו אונזער פרנסה, בעקעמפען די פארטאטשעס א. אז. וו.“

א צווייטען פאקט האט מיר איבערגעגעבען א צווייטער עלטסטער פון א גרויסען יודישען צעך, א דאנק דער אגיטאציע, וואס ווערט לעצטענס געפיהרט צווישען די האנדווערקער-טוער, מ׳זאל בעזארגען אלע יודישע בעל-מלאכות מיט האנדווערקער-קארטען, האבען מיר דאס זעלבע אויך אנגעהויבען צו טון צווישען די נישט-מיטגלידער פון אונזער פאך, אלס פועל-יוצא, דערצעהלט מיר דער סטארשי, האבען זיך צו מיר געווענדעט א גרופע נייע טעליכע און פערציג מאן מיט דער ביטע, איך זאל זיי ארייננעהמען אין צעך אלס א סעקציע, ווייל זיי געהערען טאקע צו אונזער פאך, דערביי האבען זיי געבעטען, אז איך זאל זיי מאר מאכען די ווייטגעהענדסטע הנחות, ביים אנגעהמען זיי אלס מיטגלידער, און סיי מיטהעלפען זיי, צו בעקומען האנדווערקער-קארטען. אלץ האב איך זיי ערלעדיגט ווי אמבעסטען. אין עטליכע טעג ארום וועגדט זיך צו מיר א צווייטע גרופע פון דער זעלבער בראנדזשע, איך זאל זיי אננעהמען אלס א סעקציע א. אז. וו.

די צווייטע גרופע האב איך ערקלערט, אז אזא סעקציע ביים צעך איז שוין געשאפען געווארען און אפגעשיקט זיי צום פיהרער פון דער סעקציע, אז ער זאל אננעהמען די נייע גרופע אויף די זעלבע בעדינגונגען, ווי איך האב זיי, מיט א פאר טאג צוריק אריינגענומען. שטעלט זיך פאר, זאגט מיר דער „סטארשי“, מיין ערשטוינונג, ווען די צווייטע גרופע איז געקומען צו מיר צוריק און ערקלערט, אז מען וויל מיט זיי כמעט ווי גארנישט רעדען און מ׳שטעלט זיי אזעלכע בעדינגונגען, אז זיי קענען אין דער סעקציע נישט אריין...

די געבראכטע צוויי פאקטען ווייזען גאנץ בולט, ווי שלעכט און פאלש עס פערשטייען די איצטיגע לאגע די האנדווערקער. די יודישע האנדווערקער מאסע איז פערביטערט, צוליב דער שרעקליכער עקאנאמישער לאגע אין וועלכער זי געפינט זיך, דאס איז אמת, אבער אן׳אויסוועג פון דער לאגע איז נישט דאס וועלען דערשטיקען דעם צווייטען יודישען בעל-מלאכה. ס׳איז פשוט א פערברעכען צו בעטען רחמים פאר זיך, אידער מ׳האט דעם אייגענעם דיפלאם און דערנאך „בעקעמפען די פארטאטשעס און נישט לעגאלע ווארשטאטען“. ס׳איז פשוט א חרפה און בזיון צו וועלען מאנאפאליזירען א סעקציע און נישט דערלאזען קיין אנדערע האנדווערקער אריינצוטרעטען אלס מיטגלידער.

יודישע בעלי-מלאכות, בעדענקט אייך! שטעלט אפ אויף די עטליכע חדשים דעם קאמף צווישען זיך, הערט אויף צו שטיקען איינער דעם צווייטען, פערקערט, אלע ארגאניזירטע מיטגלידער פון די צעכען און פעראיינען, האלטען און זייערע אייגענע אינטערעסען, זאלען ארייבציהען און די ארגאניזאציעס די נישט-מיטגלידער, וועלכע זאלען זיי צו זיין [illegible]

קומען די נויטיגע האנדווערקער-קארטען, מאכען זיי פאר לעגאלע בעלי-מלאכות און דאן וועט אייך טויזענטער מאל לייכטער זיין צו פיהרען א קאמף פארן פערבעסערען אייערע עקאנאמישע פאזיציעס.

יודישע האנדווערקער-טוער, שטרענגט אן אייערע כחות און זעהט, אז אלע יודישע בעלי-מלאכות אהן אונטערשייד פון שטאנד, זאלען בעקומען די מעגליכקייט אויסצוקויפען זייערע האנדווערקער-קארטען.

צום סוף נאך עטליכע ווערטער. אונזער ווענדונג צום קאמיטעט פאר ראטעווען די יודישע מלאכה פון פאריגער וואך, האט געהאט אויף אונז פיל א פעולה, וואס דער קאמיטעט האט פערעפענטליכט אן׳אויפרוף צו אלע בעלי-מלאכות מיט גענויע אנווייזונגען אויף דער געשאפענער לאגע. דערפאר דעם קאמיטעט א יישר כח. אבער ליבע פריינד פון קאמיטעט! דאס איז נאך ווייניג. איך בין זיכער אין [illegible]

אודאי בעוואוסט, אז עס זענען דא טויזענטער יודישע האנדווערקער, וואס ווילען די האנדווערקער-קארטען אויסקויפען, אבער זיי האבען נישט די נויטיגע מיטלען דערצו. מען מוז אנהויבען א דאפעלטע אקציע: ערשטענס, זעהען, אז די אלע מאניפולאציע-קאסטען ארום דאס ארויסבעקומען א האנדווערקער-קארטע זאל פערקלענערט ווערען ביז א מינימום און צווייטענס, דארף מען שאפען מיטלען צו טיילווייזע שטיצע פאר די, וואס קענען נישט אליין בעצאהלען. און אונזער יודישע קהלה, וואו איז זי מיט איהר שטיצע? על-כל-פנים איז דאך הייבט אזוי וויכטיג צו שטיצען דעם יודישען בעל-מלאכה ביים אויסקויפען א האנדווערקער-קארטע, ווי ערב ביי-יאהר דעם יודישען קליינהענדלער אויף א פאטענט! א סומע פון צעהן טויזענט גילדען אין בודזשעט איז דאך פערהאן אויף דעם!

די צוקונפט פון דער יודישער מלאכה

גענויע אנווייזונגען פאר די, וועלכע ווילען זיך לערנען א מלאכה

די אקציע, וואס ווערט אנגעפיהרט דורך דעם „קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה“, דארף נישט געפיהרט ווערען נאר אין דער ריכטונג פון לעגאליזירען די נאך נישט רעגיסטרירטע יודישע האנדווערקער - ווארשטאטען. ס׳האנדעלט זיך אויך וועגען דעם גרויסען פראבלעם פון דער צוקונפט פון דער יודישער מלאכה, וואס איז קודם כל אפהענגיג פון דער צאהל „לעגאלע“ יודישע לערן-יונגלעך, אלס לעגאלע מיינען מיר אזעלכע יודישע לערן-יונגלעך, וועלכע אונטערליגען אלע פארשריפטען, לויט דעם אינדוסטריע-געזעץ.

וואס דארף וויסען א יונגעל, וועלכער געהט אין דער לעהר צו א האנדווערקער?

דאס פוילישע אינדוסטריע-געזעץ פון יאהר 1927 האט רעגולירט דאס האנדווערקער-לעבען, אריינבריינגענדיג א רייהע פארשריפטען, מיט וועלכע דער כלל-פעראינטערעסירטע האט זיך נאך נישט גענוי בעקענט. קודם כל האנדעלט זיך דא וועגען די פארשריפטען בנוגע לערן-יונגלעך. די עלטערען גיבען זעהר אפט אפ זייערע קינדער צו האנדווערקער, וועלכע האבען נישט קיין רעכט צו לערנען טערמינאטארען. אין אלגעמיין הערשט די מיינונג, אז יעדער זעלבסטשטענדיגער האנדווערקער האט דאס רעכט אנצונעהמען אין דער לעהר און אויסבילדען די לערן-יונגלעך, אזא שטאנדפונקט איז א פאטאלער.

דאס רעכט אנצונעהמען לערן-יונגלעך

אויף דער לעהר, האבען נאר די פערזאנען, וועלכע בעזיצען א מייסטער-דיפלאם אדער בעזיצען אקאדעמישע טעכנישע בילדונג, וועלכע בעהמט ארום דאס געגעבענע האנדווערק (אינזשינירען).

ביים ארייבטרעטען אין דער לעהר דארף מען וועגען דעם גוט געדענקען, כדי נישט אומזיסט צו פערלירען די צייט.

מיר ווייסען שוין אלזא, ווער ס׳קען אננעהמען לערן - יונגלעך און ווער קען אריינ - טרעטען אין דער לעהר?

אין דער לעהר קען אריינטרעטען יעדער, וועלכער האט פערענדיגט 15 יאהר און האט אויסגעפיהרט דעם שול-פליכט. די שול-פליכט בעשטעהט אין ענדיגען אזא פאלקס-שול, וועלכע עקזיסטירט אין דעם ארט, וואו דער טערמינאטאר לעבט זיך.

די צייט פון די לעהר דארף בעטרעפען 3 יאהר

און קען נישט איבערשטייגען קיין 4 יאהר. ביים ארייבטרעטען אין דער לעהר דארף מען מיט דעם דיפלאמירטען מייסטער שליסען אן׳אפמאך, וועלכער דארף רעגיסטרירט ווערען אין צעך, אויב דער מייסטער איז נישט קיין מיטגליד אין צעך, דארף דער אפמאך רעגיסטרירט ווערען דירעקט אין דער האנדווערקער-קאמער. דער אפמאך דארף געשריבען ווערען אויף א ספעציעלען פארמולאר, וועלכער ווערט ארויסגעגעבען דורך דער האנדווערקער-קאמער און דארף אונבעדינגט רעגיסטרירט ווערען.

דאס אנהויבען זיך צו לערנען א מלאכה

פערפליכטעט זיך גלייכצייטיג צו לערנען אין אנ׳עפענטליכע פראפעסיאנעלע פארטבילדונגס - שול, דער קורס פון דער שול-בילדונג דויערט 3 יאהר. דאס בעזיצען א בעשייניגונג פון ענדיגען די פראפעסיאנעלע פארטבילדונגס-שול איז נויטיג צוזאמען מיט א בעשייניגונג וועגען ענדיגען די לעהר, צוגעלאזען צו ווערען צום געזעלען-עקזאמען. אן אויסנאהם איז נאר דא, ווען אין ארט, וואו דאס לערן-יונגעל געהט אין דער לעהר איז נישט פערהאן קיין פראפעסיאנעלע פארטבילדונגס-שול.

נאכ׳ן פערענדיגען די לעהר און די פראפעסיאנעלע שול דארף מען צוטרעטען

צום געזעלען-עקזאמען

צו דעם צוועק דארף מען זיך ווענדען צו דער האנדווערקער-קאמער מיט א ביטע, אז מ׳זאל צוגעלאזען ווערען צום געזעלען-עקזאמען. צו דער ביטע דארף מען צולעגען:

1) אנ׳איינגענהענדיג געשריבענעם לעבענס-פערלויף, 2) געבורטס-מעטריקע, 3) די בעשייניגונג פון מייסטער וועגען דער לעהר, 4) א בעשייניגונג פון צעך, אז די לעהר איז פערענדיגט (אויב דער מייסטער איז נישט קיין מיטגליד פון צעך, דארף די בעשייניגונג פון מייסטער בעשטעטיגט ווערען דורך דעם גמינע-אמט), 5) א בעשייניגונג וועגען ענדיגען די פראפעסיאנעלע פארטבילדונגס - שול 6) אנ׳עקזעמפלאר פון אפמאך וועגען דער לעהר, 7) אנ׳אפצאהל פון 32 זל. מיט 50 גר.

אין אלע ענינים, וואס רופען ארויס וועלכען ס׳איז ספק דארף מען זיך ווענדען נאך אינפארמאציעס אין דער האנדווערקער-קאמער אדער אין די צעכען.

פון צענטראלען יודישען האנדווערקער- און קליינאינדוסטריע-פערבאנד

דער צענטראלער יודישער האנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער-פערבאנד, פילסודסקיעגא 69 מאכט אויפמערקזאם אלע האנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער, וואס בעקומען צוגעשיקט פון פערזיכערונגס-אנשטאלט בלאנקעטען אויסצופיל׳ן וועגען פערזיכערען די ארבייטער אין אנ׳אומגליקס-פאל, אז זיי זאלען די אויסגעפילטע בלאנקעטען אונבעדינגט אפגעבען אין פארגעשריבענעם טערמין.

פאר נישט אפגעבען דראהט א-גרויסע געלד שטראף.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ, וואס האט זיך בעוויזען אין פאריגען נומער פון דער האנדווערקער-ביילאגע, טיילען מיר מיט, אז די שאכטעל-מאכער-סעקציע, וואס עקזיסטירט און ארבייט צוזאמען מיט דער צענטראלע שוין 15 יאהר האט זיך אין ערגיץ נישט איבערגעטראגען און געפינט זיך ווייטער ביי דער צענטראלע.

די סעקציע פיהרט ווייטער איהר טעטיגקייט ווי ביז איצט אין לאקאל פון צענטראלען יודישען האנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער-פערבאנד, וואו אלע שאכטעל-מאכער דארפען זיך ווענדען אין אלע זייערע ענינים.

* * *

דער צענטראלער יודישער האנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער-פערבאנד מאכט אויפמערקזאם, אז די יעניגע, וואס פיהרען קליינאינדוסטריע-ווערקשטעלען, ווי: זאקען-מאכער, סוויטער-מאכער, טאמבורירער, קאלדרע-מאכער, פארמירער. פארבער א. א. אז זיי מוזען רעגיסטרירען זייערע אונטערנעהמונגען אין אינדוסטריע-אמט ביים מאגיסטראט.

דער מאגיסטראט פיהרט אדורך א קאנטראל און די אונטערנעהמער, וואס בעזיצען נישט קיין רעגיסטראציע ווערען בעשטראפט מיט א געלד-שטראף און זייערע ווארשטאטען וועלען פערמאכט ווערען.

* * *

אויף דער לעצטער פערוואלטונגס-זיצונג פון צענטראלען יודישען האנדווערקער-און קליינאינדוסטריעלער-פערבאנד, איז בעשלאסען געווארען דורכצופיהרען א זאמעל אקציע לטובת די געליטענע פון דער פערפלייצונג.

אין צוזאמענהאנג דערמיט פאדערט אויף דער צענטראלער האנדוו. פערבאנד אלע האנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער אקטיוו אנטייל צונעהמען אין דער אקציע און מיט אלע מעגליכקייט מיטהעלפען די זאמלונג. מיר בעטען אויך די יעניגע, וואס בעזיצען געניצטע מלבושים, זיי צוועקצושיקען אויף דעם צוועק.

געלד שפענדען ווי אויך מלבושים, דארף מען אריינשיקען אין קאנצעלאריע פון פערבאנד, אויף די הענד פון דיר. י. רעדלוס.

אלע שפענדען וועלען פערעפענטליכט ווערען אין דער ארטיגער פרעסע.

* * *

צוליב דעם, וואס די פראגע פון פערזעהן זיך מיט האנדווערקער-קארטען איז א זעהר ברענענדע, האט דער צענטראלער האנדווערקער-און קליינאינדוסטריעלער-פערבאנד בעשלאסען צו ערטיילען די פעראינטערעסירטע מיטגלידער און נישט מיטגלידער די נויטיגע אינפארמאציעס וועגען דעם ארט פון בעקומען די קארטען.

צום כלל האנדווערקער

(אויפרוף)

עס איז שוין זיכער קיין סוד פאר קיין בעל-מלאכה, אז דעם 31-טען דעצעמבער 1934 ענדיגט זיך טערמין צו קאנען ארויסנעמען האנטווערקער-קארטען.

אונזער אויפגאבע איז, אויפצווייזען די די וויכטיגקייט פון דער פראגע און אויפצוועקען די פעראינטערעסירטע האנטווערקער, זיי זאלען וואס שנעלער אדורכפיהרען די פארמאליטעטען ארויסצונעמען האנטווערקער-קארטען, כדי זייערע ווארשטאטען צוצוקצושטעלען אויף א לעגאלען באדען.

די דעפיניציע פון כאלופניק איז נאך בכלל אין פוילען נישטא, דאס געזעץ פון כאלופניקעס האלט ביים געשאפען ווערען און יעדער, וואס האלט נאך 1 ארביימער, זאגאר א יונגעל, וועט שוין אין הכםם מיטן נייעם געזעץ נישט ווערען בעטראכט אלס כאלופניק.

דעריבער, האנטווערקער און האנטווערקער-כאלופניקעס, לאזט אייך נישט פערפיהרען פון פאלשע אויפקלערונגען, זאל יעדער כאלופניק נישט אפשליסען פאר זיך דעם וועג, ווען ער האט קוואליפיקאציעס און נישט ווארטען אויף קיין נסים און לעגאליזירען זיין ווארשטאט, ווייל אנדערש וועט ער פערלירען זיין חיונה.

אלס פעראנטווארטליכע האנטווערקער-טוער דערפילען מיר אונזער פליכט, ווייל ס׳איז אונזער חוב צו ווארענען די האנטווערקער ווי אויך האנטווערקער-כאלופניקעס, זיי זאלען נישט גיין אין קיין פאלשען וועג.

ס׳איז נויטיג, אז די פעראינטערעסירטע זאלען זיך דערוועגען אפגעבען א דין וחשבון, כדי דער טערמין ביז דעם 31 דעצעמבער ה. י. נישט צו פערשפעטיגען.

צענטראלער יודישער האנטווערקער-
פערבאנד אין פוילען
עקספאזיטור אין לאדז.

יודען געדענקט!

היטלערישע באנד׳עס פיינדע!
אייערע ברידער אין דייטשלאנד
ארייער געווערער געגען זיי איז באיקאט אויף
סחורות פון דייטשלאנד!

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 7 כו אב תרצ"ד

אויגוסט

זון־אויפגאנג 4.04

זון־אונטערגאנג 7.19

וועגען ערלויבען די יודישע בעקערייען צו ארבייטען שבת ביינאכט

דעלעגאציע פון יודישע בעקער־צעך אין לאדזער ראבינאט

(—) אין צוזאמענהאנג מיט דער נייער פער־אָרדענונג, וועגן פערווערען די יודישע בעקערייען צו ארבייטען אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג, האט א דעלעגאציע פון יודי־שען בעקער־צעך, די ה"ה פאקולא, פאזנאנסקי, פודלאווסקי, צוויליך, זאקס, קאראש און מינצענ־מאכער, בעזוכט דעם לאדזער ראבינאט, בעטענ־דיג, אז דער ראבינאט זאל אינטערווענירען, ווע־גען אפרופען די פעראָרדנונג.

די דעלעגאציע האט אנגעוויזען, אז דאס נישט ערלויבען צו ארבייטען שבת ביינאכט, הייסט, אז די יודישע בעפעלקערונג וועט זיך מוזען אנ־גרייטען ברויט פון פרייטאג אויף זונטאג, און א יום־טוב, ווען עס וועט אויספאלען אין זונטאג, אויף א גאנצע האלבע וואך. וואס עס איז אונ־מעגליך. אויך האט די דעלעגאציע אנגעוויזען, אז דאס וועט גורם זיין, אז די יודישע בעקער וועלען מוזען רוהען צוויי טאג אין וואך, ווינטער דריי טאג אין וואך, ביי די קריסטליכע בעקער נאר איין טאג אין וואך. דאס וועט ברענגען, אז די יודישע בעקערייען וועלען פערלירען די קונדשאפט און נישט האבענדיג קיין אנדערע עצה, וועלען זיי זיך מוזען דעצידירען אויף ארבייטען אין שבת.

די אנוועזענדע רבנים האבען דער דעלע־גאציע צוגעזאגט צו אינטערווענירען ביים סטא־ראסטע עווענטועל ביים וואיעוואדע, ווי זיי האָ־פען, אז די גערעכטע פאדערונגען פון די יודישע בעקער וועלען גינסטיג ווערען ערלעדיגט.

פון דער נייער לאדזער האנדווערקער - קאמער

אינזש. הארטגלאס איז נאמינירט געווארען

די פראגע וועגען דער נייער האנדווערקער־קאמער אין לאדז איז שוין כמעט ווי ערלעדיגט. ווי בעקאנט, וועט די נייע לאדזער האנדווערקער־קאמער בעשטעהען פון 25 ראטמענער. פון זיי זענען דעם 8. יולי אויפ'ן גרונד פון א פערשטענ־דיגונג געוועהלט געווארען 15 ראטמענער, וועלכע האבען זיך געפונען אויף דער איינציגער אריינ־געטראגענער ליסטע. די ליסטע פון די סאציאליס־טישע האנדווערקער איז צוליב פארמעלע טעמים געפסל'ט געווארען. צווישען די 15 געוועהלטע ראט־מענער געפינען זיך 5 יודען (קאשימירסקי, דיאַ־מענט, האבערמאן, קאלסקי פון לאדז און א בלעכער פון קאליש). די איבעריגע 10 ראטמענער ווע־רען נאמינירט דורך דעם האנדעלס- און אינדוסטרי־מיניסטער.

ווי מיר דערוויסען זיך, האט דאס מיניסטעריום שוין פערטיג די רשימה פון די 10 נאמינירטע ראטמענער פון דער לאדזער האנדווערקער־קאמער. די נעמען פון די נאמינירטע ראטמענער זענען נאך נישט בעקאנט, ס'איז אויך נאך נישט בעקאנט וויפיל יודען ס'געפינען זיך צווישען די נאמינירטע. לויט דעם אפמאך, וועלכער איז געשלאסען געווארען צווישען דער יודישער און די נישט־יודישע האנד־ווערקער צענטראלע וואלטען געדארפט נאמינירט ווערען צווישען די 10 — 4 יודען. ס'איז אבער נאך נישט בעקאנט, צי אזוי וועט זיין, ווייל ביי די וואהלען איז אויך נישט דערהאלטען געווארען (פאר וואס?) די פראפארציע, וועלכע ס'איז געקומען די יודען.

איינס איז אונז בעקאנט פון א גוט־אינפארמירטער קוועלע, אז צווישען די נאמינירטע יודען אין דער לאדזער האנדווערקער־קאמער געפינט זיך דער אינזש. הארטגלאס, דער דירעקטאר פון דער האנדווערקער־שול אויף פאמארסקא גאס.

אין צוזאמענהאנג מיט די נאמינאציעס, וועלכע וועלען פערעפענטליכט ווערען שוין די היינטיגע וואך, וועט די קאנסטיטואירענדע פלענאר־זיצונג פון דער נייער האנדווערקער־קאמער, אויף וועלכער ס'־וועט געוועהלט ווערען א פרעזידענט, וויצע־פרעזי־דענט און פערוואלטונג. לויט דעם דערמאהנטען גע־שלאסענעם אפמאך דארף געוועהלט ווערען א וויצע־פרעזידענט א יוד און א יודישער פערוואלטונגס־מיטגליד. וועגען די וואהלען צום פרעזידיום קו־מען שוין איצט פאר שמועסען צווישען די האנד־ווערקער־פיהרער.

די לאדזער האנדווערקער־קאמער האט נאך צו ערלעדיגען ביים קאנסטיטואירען זיך א זעהר וויכטיגען ענין און דאס איז די וואהלען פון א סעקרעטאר (דירעקטאר). דער אמט איז נאך דער דימיסיע פון ד"ר גאשין אין לאדז דערווייל נישט בעזעצט און ווערט אויסגעפיהרט אין פערטרעטונג דורך דעם ד"ר י. קאצענבויגען.

בכלל שטעהען פאר דער האנדווערקער־קא־מער זעהר וויכטיגע פראגען, וועלכע האבען אנ־אונגעהויערען אינטערעס פארן כלל יודישע האנד־ווערקער.

3 פייערליכע ערעפנונגען פון שטאטישע אינסטיטוציעס

א היים פאר זויג־קינדער. — געזונדהייטס־אמט פאר עפידעמישע קראנקהייטען און א נייער שול־בנין

(—) נעכטען איז פארגעקומען דריי פייער־ליכע ערעפנונגען פון דריי זעהר נוצליכע שטא־טישע אינסטיטוציעס.

די ערשטע ערעפנונג איז פארגעקומען אויף קושעמיעניעצקא 5. עס איז ערעפנט געווארען די ערשטע שטאטישע היים פאר זויגלינגען ביז 2 יאהר.

די פייערונג איז געעפענט געווארען מיט א גאטעס־דינסט פון ביסקופ ד"ר טימיעניעצקי, וועל־כער איז אגב דער גרינדער פון דער היים. נאך צוריק מיט 20 יאהר האט ער געגרינדעט די קינ־דער־היים, וואס האט זיך דאמאלס געפונען אויף באטשנא 5 מיט 50 בעטלעך פאר קינדער.

איצט געפינט זיך אין דער קינדער־היים 150 בעטלעך איינגעארדענט מיט קאמפארט.

נאכן גאטעס־דינסט, האט גערעדט דער רע־גירונגס־קאמיסאר אינזש. וואיעוואדזקי א. א.

אנוועזענד זענען געווען אויסער די דער־מאנטע, דער וויצע־וואיעוואדא פאטאצקי, סטא־ראסטע — ד"ר ווראנא, נאטשעלניק פון דער גע־זונדהייטס־אפטיילונג — ד"ר סקאלסקי, דירעקטאר דווארסקי, פערטרעטער פון הויפט־דאקטאר פון דער „אובעזפיעטשאלניע" — ד"ר דירער, נאטשעל־ניק וויסלאווסקי, נאטשעלניק קעמפנער און פאר־שטעהער פון פערשידענע געזעלשאפטליכע אינסטי־טוציעס.

נאך דער פייערונג זענען אלע אנוועזענדע אפגעפאהרען צו דער צווייטער פייערליכער ערעפ־נונג פון 1־טען געזונדהייטס־אמט פאר עפידעמישע קראנקהייטען, אויף דווארסקא 10.

נאכן גאטעס־דינסט, האבען די אנוועזענדע, ווערענדיג געפיהרט פון אינספעקטאר פון געזונד־הייטס־אמט ד"ר מיטעלשטאר בעזוכט די בעזונ־דערע צימערן.

אין פארטער געפינט זיך די וועטערינארישע סאניטאר אבטיילונג, אויפן ערשטען שטאק די אפ־טיילונג פאר „יאנליצע", וואס ווערט אנגעפיהרט פון דא אין לאדז גוט בעקאנטען אויגען־ספעציא־ליסט ד"ר שווייג. אנ'אפטיילונג פאר רענטען שטראהלען, פאר שווינדזוכט קראנקע און אנדערע עפידעמישע קראנקהייטען. ביי דער געלעגענהייט האט ד"ר מיטעלשטאד געהאלטען א רעדע אנ־ווייזענדיג, אז די שטאט־פערוואלטונג גיט אויס אויף געזונדהייטס־צוועקען קרוב 10 מיליאן זל. און, אז דאס עפענען די אבטיילונג אין באלוט האט א גאר גרויסע בעדייטונג, מחמת דא גרופי־רען זיך די גרעסטע צאהל קאנדידאטען אויף די דאזיגע קראנקהייטען.

די דריטע פייערונג איז פארגעקומען אויף ראקאטשינער 41. ווי עס איז אבגענומען געווארען דער נייער שול־בנין פאר פאלקס־שולען.

אינם דאזיגען בנין וועלען זיך געפונען די שולען נומער 4 און 81, אויך א 7 קלאסיגע אווענד שולע.

נאכן גאטעס־דינסט, האט דער רעגירונגס־קאמיסאר אינזש. וואיעוואדזקי אנגעוויזען, אז אין דער פאלקס־שולע וועלען לערנען 1222 קינדער, פרעבעל־שולע, 40 — קינדער, און אין די אווענד קורסען — 318 קינדער. דער בנין האט געקאסט 876,700 זל. אויף דערויף האט דאס בילדונגס־מיניסטעריום אסיגנירט — 80,000 זל. ארבייטס־פאנד 296000 זל. און די רעשט האט געגעבען די שטאט־פערוואלטונג.

ווייטער האט אינזש. וואיעוואדזקי אנגעווי־זען, אז די שטאט־פערוואלטונג האט 19 שול בנינים פון דעם 12 אייגענע און 7 געדונגענע בנינים, וואס ענטשפרעכען די סאניטארע בעדינ־גונגען.

אין די שולען לערנען 25000 קינדער, נע־מענדיג אין אכט, אז אין די פאלקס־שולען לערנען 33,400 קינדער, הייסט עס, אז קוים א דריטעל פון די קינדער לערנען אין שולען, וואס ענטשפרע־כען די סאניטארע פארשריפטען, בעת דריי דרי־טעל קינדער מוטשען זיך אין נישט ענטשפרעכענדע שול לאקאלען. מיר מוזען אבער זעהן, אז בקרוב זאלען אויפגעשטעלט ווערען נאך אזעלכע געביי־דעס, ווי די, וואס מיר פייערן די היינטיגע ערעפנונג.

נאכהער ווי עס רעדט דער שול־אינספעקטאר דאבראוואלסקי ווערט די פייערונג געשלאסען און די אנוועזענדע לאזען זיך איבער די פרעכטיגע לאקאלען צו בעזיכטיגען דעם נייעם שול בנין.

פון דינסטאג
איז טעטיג דאס געוועלב פון
ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI MLECZARSKICH i JAJCZARSKICH
אויף 67 RZGOWSKA 67
הורט און דעטייל! הורט און דעטייל!

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

דעם 16־אויגוסט וועט אין לאקאל פון דער מיליטערישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט פעט־ריקאווער 165 אמטירען א צוגאב־פאבאר־קאמיסיע פאר דער פ.ק.או. לאדז שטאט 1 צו דער קאמיסיע דארפען זיך מעלדען די פאבאראָווע פון יאהר־גאנג 1913 וועלכע האבען זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקענט שטעלען ביז איצט צו די קא־מיסיעס און די פאבאראָווע פון עלטערע יאהר־גענג, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער־דינסט אויב די האבען דער־האלטען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטא־טישער סטאראסטווע און וואוינען אויפן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי־קאמיסאריאטען.

דעם 28־טען אויגוסט וועט אין דעמזעלבען לאקאל ווידער אמטירען די צוגאב־פאבאר קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז — שטאט 2, צו וועלכע ס'דאר־פען זיך אויך שטעלען די דערמאהנטע קאטעגאריעס פאבאראָווע, און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון די 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פאליציי־קאמיסאריאטען.

צו דער קאמיסיע מוז מען צושטעלען א פאס אדער א דאקומענט מיט א פאטאגראפיע.

שטרייק פון 5,000 קאטאן־ארבייטער

(2) נאך דער עהרענעכטיגער פערזאמלונג פון די קאטאן־ארבייטער (אין דער „רעסורסא") איז בעשלאסען געווארען צו פראקלאמירען אויף נעכטען מאנטאג א שטרייק.

דער שטרייק איז טאקע נעכטען אויסגעבראָ־כען, און אין דעם איצטיגען מאמענט האבען גע־ווארפען די ארבייט 5,000 ארבייטער אין 33 פאבריקען.

די רוהע איז אין ערגיץ נישט געשטערט גע־ווארען.

די טעג וועט פארקומען אין קרייז־ארבייטס־אינספעקטאראט א קאנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם סכסוך.

וועגען רעגיסטרירען די געשעפטען

אויף די וועכענטליכע שמועסען אין צענטר. קליינהענדלער־פעראיין, פאמארסקא 15. זענען די וואך אויף דער וועכענטליכער פערזאמלונג ארומ־גערעדט געווארען פאלגענדע פראגע:

אין שייכות מיט דער נייער נאוועלע פון נייעם אינדוסטריע־געזעץ, וועלכע גייט אריין אין לעבען דעם 15 ד. ח. דארף יעדער אונטערנעה־מער, סוחר, בכדי נישט צו פערלירען די רעכט צו פיהרען די אונטערנעהמונג — רעגיסטרירען זיין געשעפט א חוץ אין שטייער־אמט, אויך אין „או־זשאנד פושעמיסלאָווי" ביים מאגיסטראט און דארף בעזיצען פון דעם זעלבען אוזשאנד א קארטע, אזוי גערופען „פאטוויערדזעניע זגלאשעניא".

דער סוחר, וועלכער האט נאך דאס ביז איצט נישט אויסגעפיהרט, דארף עס תיכף מאכען, אין נעגענפאל, וועט ער אונטערווארפען זיין אונ־טער א גרויסע שטראף און פערליכען דאס רעכט פון פיהרען די אונטערנעהמונג. בקרוב וועלען א־דורכגעפיהרט ווערען אין די אונטערנעהמונגען קאנטראלעס.

Dr. H. Lubicz
צוריקגעקעהרט

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אווענד.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84
ווייטערדיגע גאסטשפילען פון די ליבלינגע
דינה האלפערן און סעם בראנעצקי
היינט, דינסטאג, 9.15 אווענט
גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
אלע בילעטען אין פארטער 1 זל.
אלע זענען בעגייסטערט!
גרויסער דערפאלג!
די גרעסטע טעאטער־סענסאציע פון די ענגלישע און יודישע טעאטערן אין אמעריקא
וואו איז ערליכקייט?
אין 3 אקטען מיט מוזיק און טענץ פון ה. בראנטעס. ס'נעמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל.
אנאנס! דאנערשטאג, ד. 9 אויגוסט גרויסע איבעראשונג ?וואס? אין די ווייטערדיגע אנאנסען.
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

Dr. med. Trepman
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעצ. פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענערשוועכע אויך אלע ארט אנאלי־
נעהמט אן פון 8—12 און פון 5—9 אוו. זונטאג און
יום־טוב פון 8—1. בעזונדער'ע ווארטע־זאל פאר פרויען.

קרעדיט־פערלײַכטערונגען פאַר האַנדווערקער

ווי מיר האָבן בשעתו איבערגעגעבן איז אויף דער לעצטער פּלענאַר־זיצונג פֿון דער האַנדווערקער־קאַמער פֿאָרגעקומען אַ גרויסע דיסקוסיע וועגן דעם אופֿן, ווי אַזוי ס'וועלן פֿערטיילט די קרעדיטען, וועלכע זענען בעשטימט פאַר די האַנדווערקער. אַלע רעדנער האָבן זיך דעמאָלט בעקלאָגט דערויף, אַז די האַנדווערקער נוצן נישט אויס די ביליגע און מעהר וועניגער בעקוועמע קרעדיטען צוליב די אומגעהויערע פֿאָרמאַלע שוועריגקייטען, וואָס ווערן זיי געמאַכט ביים אָנקומען נאָך דעם דאָזיגן קרעדיט.

צוליב דער דאָזיגער סיבה און צוליב דעם, וואָס דער כלל האַנדווערקער איז נישט גענוי אינפֿאָרמירט וועגן די דאָזיגע קרעדיטען, איז אַ גרויסע סומע עד־היום נישט אויסגענוצט געוואָרן דורך די האַנדווערקער.

ווי מיר האָבן זיך איצט אינפֿאָרמירט איז אין דעם ענין איינגעטרעטן אַ שינוי. די הויפּט־דעה ביים פֿערטיילן דעם קרעדיט וועט פֿון היינט אָן האָבן דער פֿערטיילונגס־קאָמיטעט, וועלכער איז בעשטימט דורך דער האַנדווערקער־קאַמער און נישט קיין אַנדערע אינסטאַנצען. די מיינונג פֿון פֿערטיילונגס־קאָמיטעט וועט זיין אַ דעצידירענדע. דאָס הויפּט־געוויכט וועט דורך דעם פֿערטיילונגס־קאָמיטעט נאָר געלעגט ווערן דערויף, צי דער קרעדיט־נעהמער אדער די זשיראַנטען זענען פֿעראַנטוואָרט־ליכע מענשען.

די יודישע האַנדווערקער דאַרפֿען צום קומענדיגען סעזאָן אויסנוצען דעם קרעדיט, וועלכער ווערט געגעבען אויף 10 פּראָצענט אַ יאָהר און קען אויסגעצאָהלט ווערן אין פֿערלויף פֿון 2 יאָהר. די צעכען און האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס דאַרפֿען אין דער היינטיגער אָנגעהמען אַן אַקציע אויפֿצוקלעהרען די יודישע האַנדווערקער וועגן די דאָזיגע קרעדיטען.

לעגאַליזאַציע פֿון האַנדווערקער־װאַרשטאַטען

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פֿערשידענע נאָטיצען און אַרטיקלען, וועלכע ווערען פֿערעפֿענטליכט אין דער פּרעסע וועגען דער לעגאַליזירונג פֿון האַנדווערקער־װאַרשטאַטען, וועלכע בעזיצען נאָך נישט ביז'ן היינטיגען טאָג קיין האַנדווערקער־קאַרטען, קלערען מיר דערמיט אויף פֿאָלגענדעס:

אויך בשותּפֿותדיגע האַנדווערקער־װאַרשטאַטען קומען אין בעטראַכט, אויב איינער פֿון די שותּפֿים האָט נאָך נישט אַרויסגענומען קיין האַנד־ווערקער־קאַרטע און דער װאַרשטאַט עקזיסטירט פֿון 1927 אָן, קען ער אויפֿ'ן סמך פֿון דערוואָר־בענע רעכט בעקומען אַ האַנדווערקער־קאַרטע.

דאָס דאָזיגע איז ספּעציעל וויכטיג צוליב דעם, וואָס לויט דער לעצטער פֿעראָרדנונג פֿון פֿינאַנץ־מיניסטעריום קאָנען נאָר אַזעלכע בשותּפֿותדיגע האַנדווערקער געניסען פֿון די ספּעציעלע שטייער־הנחות פֿאַר האַנדווערקער, אויב יעדער איינער בעזיצט אַ האַנדווערקער־קאַרטע.

צוליב דעם, וואָס דער טערמין איז אַ קורצער, דאַרפֿען זיך די אַלע, וועלכע פֿיהרען אַ זעלבסטשטענדיגען װאַרשטאַט פֿון יאָהר 1927 און האָבן דערויף געניגענדע אָפֿיציעלע בעשטעטיגונגען, אין זייער אייגענעם אינטערעס, אַ דורכצופֿיהרען די פֿאָרמאַליטעטען ביז דעם 15־טען אויגוסט ה. י., כדי צו קאָנען בעקומען די האַנד־ווערקער־קאַרטע.

ס'איז נישט נויטיג צו בעזיצען קיין בעזונדערן האַנדעלס־פּאַטענט
צום פֿערקויף פֿון סחורות פֿון אייגענער אויסאַרבייטונג

די שטראָף־קאַמער פֿון העכסטען געריכט האָט בעטראַכט אַן ענין נומער 952/33 פֿאַר עובר זיין אויפֿ'ן אַרט. 98 אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַרט. 14 פֿון געזעץ וועגען אומזאַץ־שטייער פֿאַר נישט בעזיצען קיין בעזונדערען האַנדעלס־פּאַטענט צום דעטייל־פֿערקויף פֿון סחורות פֿון אייגענע אויס־אַרבייטונג.

די טעזען פֿון דערמאָנטען אורטייל לויטען פֿאָלגענד:

1) דער דעטייל־פֿערקויף פֿון סחורות פֿון אייגענער אויסאַרבייטונג, וואָס קומט פֿאָר אין לאָקאַל פֿון װאַרשטאַט ווערט נישט בעטראַכט פֿאַר קיין בעזונדערע אונטערנעהמונג, אין פֿאַל אַפֿילו, ווען ס'איז פֿערהאַן אַ ספּעציעל אָרט צום פֿערקויף מיט'ן בעדינג אָבער, אַז דאָס אָרט פֿון פֿערקויף מוז זיך געפֿינען אין די גרעניצען פֿון לאָקאַל פֿון װאַרשטאַט.

2) דאָס אָבטיילען אַ בעזונדערען אָרט דורך אַ וואַנט, וועגטעל, פּאָדער־הויז, אָדער טרעפּען דאָס אָרט פֿון פֿערקויף פֿון סחורות פֿון אייגענער אויסאַרבייטונג פֿון דעם װאַרשטאַט, איז נישט קיין שטערונג צו אָנערקענען אַז דער דעטייל־פֿערקויף קומט פֿאָר אין זעלבען לאָקאַל פֿון װאַרשטאַט.

רעפּרעזענטאַנץ־טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי“ ציגעל־גאַס 27 טעלעפֿאָן 112-25

גאַסטשפּילען פֿון דעם גרעסטען אַמעריקאַנער סטאַר, דער שטאָלץ פֿון דער אָפּערעטע, דעם ראָמאַנטישען ליבהאָבער און זינגער

מיכאל מיכאלעסקא

גרויסע סענסאַציע! היינט, דינסטאָג, 9.30 אָוונט

נור 1 גרויסע הנחה — און פֿאָלקס־פֿאָרשטעלונג

איינהייטליכע רעדוקציע־פּרייזען נור 1 זל.

אַלע בילעטען אין פּאַרטער

אין דעם גרויסען אויסערגעוועהנליכען אימפּאָזאַנטען אָפּערעטען־שלאַגער אין 3 אַקטען (6 בילדער), 30 נומערן געזאַנג און טענץ, רעקאָרד־שלאַגערס איינס־ביי־איינס

דער לעצטער טאַנץ

אין דער אָפּערעטע „דער לעצטער טאַנץ“ נעמען אָנטייל איבער 50 פּערזאָן אַ טעמפּאָ־קאָנצערט צוזאַמענשפּיל פֿון די בעסטע יודישע אַרטיסטען אין פּוילען. מיכאל מיכאלעסקא איז יעצט דער טאָג־געשפּרעך אין לאָדז! אַזאַ גראַנדיעזען און אַמוזירענדען פֿערוויילונגס־אָוונט איז אַ זעלטענע געלעגענהייט, וואָס יעדער טעאַטער־ליבהאָבער בעדאַרף און מוז דאָס זעהן. דער אָוונט וועט אייך לאַנג בלייבען אין זכרון.

דאָנערשטאָג, ד. 9־טען, 9,30 אָוונט

„דער ישיבה־בחור“

מיט מיכאל מיכאלעסקא אין דער טיטעל־ראָלע.

נאָך דער פֿאָרשטעלונג אַ גרויסער דיוווערטיסמענט מיט'ן אָנטייל פֿון: פֿאַניאַ רובינאַ, יעקב פֿישער, לאָלאַ יאַקובאָוויטש, ג. לעמבערגער, ש. צוויליך און אַנדערע. בעזאָרגט אייך מיט בילעטען. געדענקט! אַלע בילעטען נאָר 1 זל.

מיטוואָך, ד. 8־טען, 9.30 אָוונט

בלויז 1 קאָנצערט!

פֿון דער מייסטערין פֿון יודישען ליד, דעם ליבלינג פֿון פּובליקום, די זינגערין, די שטערין

לאָלאַ פֿאָלמאַן

אַלע בילעטען אין פּאַרטער צו 1 זל.

אַלע בילעטען אין פּאַרטער צו 1 זל.

אין אַ רייכען פּראָגראַם פֿון 2 טויזנט נייע שלאַגער־לידער, וואָס לאָדז האָט נאָך נישט געהערט. צווישען אַנדערע: אויפֿ'ן שטעטעלס בענקעלע, שווערע געטייטער, בעטל שמיד, מענטש שוין געהן, מציאות, פֿון יאַריד. מײַן חתן, פּאַריז, באַהנען, זי און ער, דינסט־מיידעל, ביים רבינ'ס טיש, רמזלע, טאַשינקע, דער בעקער, הויף־זינגערין, מײַן שטעטעלע, מעניקעווישמעקע און פֿיל אַנדערע טעקסטען פֿון דיכטער יצחק פּערלאָוו, מוזיק פֿון הענעך קאָן, דוד בייגעלמאַן, י. שייעוויטש און לאָלאַ פֿאָלמאַן

אַלע פּאַרטער־בילעטען נאָר צו 1 זל. שוין צו בעקומען אין קאַסע.

לאָדזשער פּאָליציי לטובת די קרבנות פֿון דער פֿערפֿלייצונג

(2) אין שייכות מיט דער זאַמעל־אַקציע לטובת די געליטענע פֿון דער פֿערפֿלייצונג, איז אַ דאַנק דער איניציאַטיוו פֿון לאָדזשער פּאָליציי־קאָמענדאַנט, אינספּעקטאָר ניעדזשעלסקי, אין פֿער־אָרדענט געוואָרען אַ זאַמלונג צווישען אַלע פּאָלי־ציאַנטען.

אין אַלגעמיין איז צונויפֿגעזאַמעלט געוואָרען 2,838 זלאָטעס, וועלכע זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם הילפֿס־קאָמיטעט.

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט בײַנאַכט דיזשורירען: א. פּאַטאַש פּלאַץ קאָשטשעלני 10), א. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקא 12), ע. מילער (פּעטריקאָווער 46), מ. עפּשטיין פּיעטריקאָווער 225), ז. גאָרטשיצקי (פּשעיאַזד 59 אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצקא 50).

DR.

L. Czarnożył

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

62 פּיעטריקאָווער 62

און אָרדינירט איצט אין טשעכאָטשינעק

ווילע קאָשטשושקאַ

Dr. med.

B. Robinzon

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86

נעהמט אָן פֿון 2.30 ביז 3.30 נאָכמיטאָג און ביז 10 פֿריה אין פּאָדעמביע – Willa Miller

דער אַריער־פּאַראַגראַף

ר. אייזראַעל

שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון דער איצטיגער ווילדער צייט

180

און ווירקליך האָט נישט געדויערט קיין פֿינף מינוטען ווי קראָנינג האָט אָנגעקלונגען צו בעה־מען.

— צו דינסט ה׳ לייטענאַנט, האָט קראָנינג געזאָגט, איהר האָט מיך פּשוט איבערגעשראָקען וואָס איז דאָס פֿאַראַ וויכטיגער ענין, וועלכער האָט אייך אַזוי שטאַרק אָבסאָרבירט.

— ביי אייך אין לאַגער, הער קראָנינג, טוען זיך אָן שרעקליכע זאַכען, איך דאַרף זיך אמת נישט אַריינמישען אין אייערע ענינים, אָבער איצט איז נישט קיין צייט צו רעדען וועגען דעם.

— וואָס איז געשעהען הער לייטענאַנט, איך פֿערשטעה גאָרנישט, רעדט קלאָהרער.

— מיט אַ שעה צוריק איז פֿון לאַגער ענט־לאָפֿען אַן אַרעסטאַנט, וועלכער געפֿינט זיך נאָך אין שטאָט און בעפֿאַלט און בערויבט אַדורכגע־הענדע מענשען, איך אַליין בין שיער נישט געפֿאַ־לען אַ קרבן פֿון דעם דאָזיגען ענטלאָפֿענעם אַרעס־טאַנט.

— איך האָב נישט קיין אַהנונג דערפֿון, האָט קראָהנינג געזאָגט, ווער איז ענטלאָפֿען? פֿון וואַנען ענטלאָפֿען?

— ענטלאָפֿען פֿון קאָנצענטראַציע־לאַגער, מיט וועלכען איהר פֿיהרט אָן און ענטלאָפֿען איז נישט קיין אַנדערער ווי דער יוד קאָן.

— אָבער וואָס רעדט איהר, הער לייטענאַנט, דאָס איז דאָך אַן אוממעגליכע זאַך, דער דאָזיגער קאָן ווערט דאָך ספּעציעל געהיטען און זיינע מעגליכקייטען צו ענטלויפֿען זענען מינימאַלע.

הער קראָנינג, יעדע רגע איז אַ שאָד, מיר וועלען איצט נישט רעדען וועגען די זיכערקייטס־מיטלען אין לאַגער איך ערקלעהר אייך, אַז קאָן איז ענטלאָפֿען פֿון לאַגער, איך האָב זיך מיט איהם בעגעגענט, ער געפֿינט זיך אין דער געגענד, וואו ס'געפֿינט זיך דער פּאַלאַץ פֿון דער גרעפֿין העלדאָרף, אויב איהר וועט אָננעהמען אויפֿן אָרט ענערגישע מיטלען, וועט זיך אייך זיכער איינגעבען איהם ווידער צו אַרעסטירען וואָס וואָלט געווען זעהר געוואונשען פֿון יעדען שטאַנדפּונקט אויס.

— איך גיב שוין אַרויס די ענטשפּרעכענדע פֿעראָרדנונגען.

אין לאַגער איז געוואָרען אַ מהומה, מ'האָט זיך ערשט איצט אַרומגעוועהען, אַז קאָן איז טאַקע נישטאָ, אַז ער איז באמת ענטלאָפֿען אויף אַן אופֿן, וועלכען מ'האָט בשום אופֿן נישט געקענט פֿעסט־שטעלען, אַלץ אין לאַגער איז געווען אין אָרדנונג, קיין שום דורכבראָך, קיין שום עפֿענונג אין אַ וואַנד, קיין שום שפּור פֿון עפּיס אַ צוגעגרייטער אַקציע.

— קיין שום אויספֿאָרשונגען איצט נישט מאַכען, האָט קראָהנינג זיך דעגערווירט פֿערשטענ־דיגען זיך מיט די שטורם־אָבטיילונגען און זוכען דעם ענטלאָפֿענעם.

פֿאַר דעם פּאַלאַץ פֿון דער גרעפֿין איז גע־וואָרען אַ טומעל, ס'זענען אָנגעקומען עטליכע אויטאָס מיט שטורמיסטען, עטליכע העכערע קרימינאַל־בעאַמטע און פֿעראָרדענען אַן אָבלאַוע כדי צו כאַפּען קאָנען, יעדער זעלטענער אַדורכגעהער איז פֿערהאַלטען געוואָרען, אויסלעגיטימירט געוואָרען און אויסגעפֿרעגט צי ער האָט נישט בעמערקט דעם ענטלאָפֿענעם, די גרעפֿין האָט דערהערט דעם פֿער־העכטיגען טומעל און האָט פֿערשטאַנען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, זי איז געווען זיכער, אַז דאָס האָט בעהמע געטון, וועלכער האָט דאָ בעמערקט קאָהען אַהערגעשיקט איהם כאַפּען.

— און אפשר, האָט די גרעפֿין זיך געטראַכט, האָט בעהמע בעמערקט, אַז קאָן איז דאָ צו מיר אַריינגעגאַנגען, דערענפֿאַלס מוז איך זיך האַלטען.

— רודאָלף, האָט די גרעפֿין גערופֿען איהר דינער, דו הערסט וואָס דרויסען טוט זיך?

— איך הער, גנעדיגע פֿרוי.

— און וואָס האָבן מיר איצט צו טון.

— דערווייל גאָרנישט, ביז איהר וועט זיך נישט איבערצייגען, אַז די שטורמיסטען זענען זיכער, אַז דער ענטלאָפֿענער געפֿינט זיך דאָ אין הויז, זאָלט איהר גאָרנישט טון נאָר רוהיג אָפּ־וואַרטען וואָס ס'וועט ווייטער פּאַסירען, אויב ס'וועט ווערען שלעכט, וועל איך אַלץ נעהמען אויף זיך, איך בעט אייך, גנעדיגע פֿרוי, אַז איהר זאָלט מיך דעמאָלס, אויב ס'וועט קומען דערצו, ריכ־טיג פֿערשטעהען.

— איך בין דיר זעהר דאַנקבאַר, רודאָלף, איך וועל זיך בעמיהען, אַז איך זאָל דיר קענען דערפֿאַר בעצאָהלען.

דער טומעל אין דרויסען איז דערווייל אַלץ מעהר געוואַקסען, ס'האָבן זיך געהערט פֿערשידענע קולות און בעפֿעהלען. די גרעפֿין האָט געעפֿענט די טיר און איז אַרויס אויפֿן באַלקאָן, כלומרשט זיך אַרומקוקען וואָס עס טומעלט זיך אויפֿ'ן גאַס.

— גוטען אָוונד, פֿרוי גרעפֿין, האָט זי דער־הערט די שטים פֿון פּאָליציי־קאָמענדאַנט אולריך.

— גוטען אָוונד הער קאָמענדאַנט וואָס איז דאָ פֿאָרגעקומען.

— אַן אומאַנגענעהמע געשיכטע, האָט אולריך אַריבערגעשריגען איבער דער גאַס. פֿון קאָנצענט־ראַציע־לאַגער איז ענטלאָפֿען איינער פֿון די גע־פֿעהרליכסטע אַרעסטאַנטען, ווי מען האָט אונז איבערגעגעבען געפֿינט ער זיך דאָ אין דער דאָזיגער געגענד און מיר זוכען איהם פּשוט.

— געוואוסט וואָס זיך אויסצוקלייבען אַן אָרט צו בעהאַלטען זיך, האָט די גרעפֿין אין אַ וויץ געזאָגט.

— די לייט זענען זעהר חוצפּה׳דיג, זיי האָ־בען נישט וואָס צו פֿערלירען און איך וואָלט זיך אַפֿילו גאָרנישט געוואונדערט ווען אַזאַ איינעם זאָל איינפֿאַלען זיך צו בעהאַלטען אַפֿילו ביי אייך אין פּאַלאַץ, האָט אולריך אָפּגעענטפֿערט מיט אַ וויץ.

— הער קאָמענדאַנט אולריך, מיין הויז איז איצט צו אייער דיספּאָזיציע, אויב די מאַכט וועט דאָס נויטיג האָבען.

— איך דאַנק אייך, אָבער דערווייל איז עס אונז נישט נויטיג.

גרעפֿין העלדאָרף האָט אַ ביסעל לייכטער אָפּ־געאָטעמט, זי האָט זיך איבערצייגט, אַז מען ווייסט נישט, דאָס קאָן איז אַריין צו איהר אין הויז און דאָס איז איצט פֿאַר איהר גענוג געווען.

רודאָלף איז געווען צוגעגרייט אויף יעדער עווענטואַליטעט, ער איז געווען גרייט צו דעם מאָמענט, ווען די שטורמיסטען וועלען אַריינדרינ־גען אין פּאַלאַץ און פּאָרען אַרויסצוגעבען דעם ענטלאָפֿענעם, ער וועט זיך וועהרען אַזוי לאַנג ווי ער וועט נאָר קענען, נאָר טאָמער וועלען די שטורמיסטען ענטדעקען, אַז דער אַרעסטאַנט גע־פֿינט זיך אין ליבקען פֿליגעל, וועט ער אַלץ נעה־מען אויף זיך, ער וועט פּשוט ערקלעהרען, אַז ער האָט אויף אייגענער אחריות אַריינגעלאָזען דעם ענטלאָפֿענעם אין הויז און איהם דאָ בעהאַלטען, וואָס ס'וועט דעמאָלט מיט איהם פֿאָרקומען — וועגען דעם האָט ער איצט נישט געטראַכט, ער האָט אָבער געהאָפֿט, אַז די גרעפֿין וועט אָנווענ־דען איהר גאַנצען איינפֿלוס און ווירקונג אַז איהם זאָל קיין גרויס שלעכטס נישט געשעהען.

די גרעפֿין האָט פֿערשטאַנען אין וואָס פֿאַראַ לאַגע רודאָלף געפֿינט זיך און איבערצייגענדיג זיך, אַז די שטורמיסטען ווייסען נישט וועגען דעם בעהאַלטענעם אין איהר הויז האָט זי זיך געאיילט וועגען דעם מיטצוטיילען רודאָלפֿ'ן, כדי דער לעצ־טער זאָל זיך בערוהיגען.

— בעסער אַזוי האָט רודאָלף געזאָגט, ס'וואָלט ווירקליך געווען אַ זעהר פֿיינליכע לאַגע.

די גאַנצע געגענד איז געווען בעזעצט מיט שטורמיסטען, אַן אמת'ע בעלאַגערונג, שטאַפּעטען זענען געלאָפֿען הין און צוריק, פֿאָרפּאָסטענס זע־נען פֿונאַנדערגעשיקט געוואָרען אין אַלע ריכטונ־גען און ס'האָט געמאַכט דעם איינדרוק, אַז די שטורמיסטען זענען צופֿרידען וואָס פֿאַר זיי האָט זיך געמאַכט אַ שטיקעל שפּאַנענדע אַרבייט, יע־דער האָט געוואָלט האָבען די דירעקטע מציאה כּדי אַרעסטירען און ברענגען צוריק דעם ענטלאָ־פֿענעם, דאָס וואָלט ביי די איצטיגע אומשטענדען געווען אַ וועג אויף אַוואַנסען און קאַריערע, דער ריבער האָבען, אַלע שטורמיסטען אויפֿ'ן אָרט אַזוי איפֿריג געאַרבייט.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

וועט לאָדז האָבּן בּיליגערע שוועבּעלער?

(2) דער פּוילישער זאַפּאַלקעס-מאָנאָפּאָל האָט אַרויסגעלאָזט אין פאַרקויף ספּעציעלע בּיליגע שוועבּעלעך פאַר די מזרח-קרעסען.

אַזאַ פּעקעל זאַפּאַלקעס – 24 שטיק קאָסט 3 גראָשען.

א סברא, אַז אַזעלכע שוועבּעלעך זאָלען אויך אַרויסגעלאָזט ווערען פאַר די צענטראַלע וואָיעוואָדזשטוועס, וּבתוכם – אויך פאַר לאָדז.

ווענען אָפּהאַלטען עקזעקוציעס

מעמאָריאַלען פון לאָדזער ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, האָבּען לאָדזער ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס אַרויסגעשיקט אין פינאַנץ-מיניסטעריום מעמאָריאַלען וועגען אָפּהאַלטען עקזעקוציעס אויפ'ן יסוד פון פּראָטאָקאָלען פאַר'ן נישט-אויסקויפען נישט-ענטשפּרעכענדע פּאַטענטען.

געגנבעט 2 טייג-מאַשינען

(2) פון סאַליע גוטמאַנס בעקעריי (לימאַנאָווסקיעגאָ 117) האָט מען אַרויסגעגנבעט 2 מאַשינען צום אויסאַרבּייטען טייג.

פּאָליציי זוכט די גנבים.

פון דאַמען-שניידער-כאַלופּניקעס-פעראיין

אונטערן פאָרזיץ פון ה' פישער, איז פאָרגעקומען אַ פאַך-פערזאַמלונג אין אייגענעם לאָקאַל פּאָמאָרסקאַ 53.

די רעדנער האָבּען בּעלויכטען די איצטיגע לאַגע אין פאַך, און דעם אופן פון צוגרייטען דעם נאַכסטען ווינטער-סעזאָן. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

די פערזאַמלונג אויסהערענדיג די אויפקלערונגען פון די רעדנערס, וועגען דער יעצטיגער לאַגע אין פאַך, בּעשליסט, שטאַרקען אונזער אָרגאַניזאַציע, אַדורכפיהרען אַ'איבּערעגיסטראַציע פון אַלע פעראיינס-מיטגלידער אויף פּאָמאָרסקאַ 53, די פערזאַמלונג פעראורטיילט די שפּאַלטער פון אונזער פעראיין – ווייל דאָס קאָן בּלויז שאַדען בּרענגען די פאַך-אינטערעסען, אַלע אונזערע כּוחות וועלען אָנגעוואַנדען ווערען, כּדי צוריק שטאַרק מאַכען דעם פעראיין, תּיכף ווי די איבּערערגיסטראַציע וועט זיין פערענדיגט זאָל די פערוואַלטונג בּעטראַכטען, וועגען אונזערע פאָדערונגען אין דאָזיגען ווינטער-סעזאָן. אַלע איבּערערגיסטרירטע מיטגלידער איז פערבּאָטען צו בעזוכען וועלכע עס איז אַנדערע סאַך-פערזאַמלונגען נאָר בּלויז די וואָס ווערען גערופען פון אונזער פעראיין. די פערזאַמעלטע מיטגלידער פערפליכטען זיך, צו זיין דיסציפּלינירט, אויף יעדען רוף פון דער פערוואַלטונג צו קומען אין פעראיין. די פערזאַמלונג פאָדערט אויף די פערזאַמעלטע, פאַרטצוזעצען די אַרבּייט מיט מעהר ענערגיע לטובת דעם גאַנצען כּלל דאַמען-שניידער און לטובת יעדען יחיד בּעזונדער, דאָס וועט זיין די גאַראַנטיע פאַרן דערפאָלג פון אונזער געמיינזאַמער זאַך.

אויסערגעוועהנליכע הנחות פאַר „לאָפּ"-מיטגלידער

אויפ'ן יום-טוב פון דער שטאָט וואַרשא

די לאָדזער אָפּטיילונג פון „לאָפּ" איז מודיע אַלע איהרע מיטגלידער, זיי קענען בּעקומען די פעסטיוואַל-קאַרנעטען צום „יום-טוב פון וואַרשא צו הנחה-פּרייזען און ווי געמליך פאַר 16 זל. אַנשטאַט 20 זל. וואָס עס קאָסט איין קאַרנעט.

די דאָזיגע קאַרנעטען קען מען בּעקומען נאָר אין דער אָפּטיילונג פון „לאָפּ" אויף נאַרוטאָוויטשאַ 30 אין די שעהן פון 9 בּיז 3 מיטאָג.

די קאַרנעטען קענען בּעקומען די מיטגלידער וועלכע האָבּען בּעצאָהלט דעם מיטגלידס-אָבּצאָהל פון 3 חדשים מינימום.

יעדער קאַרנעט פון „לאָפּ" האָט 158 קופּאָנען וואָס גענעבּען הנחות פון 50 בּיז 70 פּראָצענט אויך פון איינגאַנצען אומזיסטען פאָהרען מיט די טראַמווייען, בּעזוכען די פייערונגען, אויסשטעלונגען, מוזעאומס א. ד. גל.

אויסער דעם קען מען אויפ'ן יסוד פון „לאָפּ" קאַרנעט זיך בּעטייליגען אין אַ גורל צו געווינען אַ'אומזיסטע רייזע מיט'ן סטאַטעק וואַרשאַ – גדיניע.

DR. DED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אָוועגד
אין יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בּעזונדערער ווארטע-זאַל

50-פּראָצענטיגע באַהן-הנחה

פאַר די אָנטיילנעהמער פון אינטערנאַציאָנאַלען דאָקטוירים-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ

(2) די לאָדזער באַהן-דירעקציע האָט נעכטען בּעקומען אַ מעלדונג, אַז דאָס באַהן-מיניסטעריום האָט אָנערקענט אַ 50-פּראָצענטיגע באַהן-הנחה פאַר די אָנטיילנעהמער פון צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען געגענשווינדזוכט-פערבּאַנד.

די באַהן-הנחה איז אָנערקענט אויף דער צייט פון 30 אויגוסט ביז'ן 16 סעפּטעמבּער ה. י.

צום צוזאַמענפאָהר דאַרפען קומען פאָרשטעהער פון פראַנקרייך, רומעניען, ליטע, שווייץ, פּאָרטוגאַל, האָלאַנד, עסטלאַנד, אַמעריקאַ בּראַזיל א. א.

העלפט דער איינציגער יודישער נאַכט-פּאַגאַטאָוויע אין לאָדז!

די איינציגע יודישע נאַכט-פּאַגאַטאָוויע אין לאָדז. וואָס עקזיסטירט בּיי „לינת הצדק" לעבּט איצט אַדורך אַ קריזיס, וואָס גרעניצט זיך מיט קאַטאַסטראָפע. מיט מסירת-נפש אַרבּייט די אינסטיטוציע, וואָס איז אויסגערעכענט אויף דרינגענדע הילף נישט בּלויז פאַר אָרימע יודישע קראַנקע, נאָר פאַר איטליכען דרינגענדיגען נויט-פאַל אָהן אויסנאַהם, צי ער קומט פאַר חס-ושלום בּיי אָרים צי בּיי רייך.

צוליב דעם האָט „לינת הצדק" רעכט צו האָפען אויף אונטערשטיצונג מצד אַלע שיכטען פון יודישען לאָדז בּפרט, ווען די אַלגעמיינע נויט פאָדערט פון דער נוצליכער געזעלשאַפט הילף אין אַ ווייט-גרעסערער מאָס, ווי אין די פריהערדיגע צייטען.

בכדי אַרויסצושטעלען די דאָזיגע נויט-אינסטיטוציע פון אונטערגאַנג, אַפּעלירט „לינת הצדק" צום לאָדזער יודישען כּלל וועגען אונטערשטיצען איהר גאַרטען-פערוויילונג אין „העלענאָוו" דעם קומענדיגען זונטאָג. אַלע די, צו וועלכע עס ווערען אַרויסגעשיקט בּילעטען צום פּרייז פון 1,50 זל. ווערען געבּעטען די בּילעטען נישט צוריקצושיקען נאָר פערקעהרט, צורעדען זייערע פריינד און בּעקאַנטע זיי זאָלען זונטאָג דעם 12 ד. ח. מאַסענווייז געהן אין „העלענאָוו" אויף דער גאָרטען-פערוויילונג פון דער יוד. נאַכט-פּאַגאַטאָוויע, כּדי אַזוי אַרום איהר מעגליך מאַכען די ווייטערדיגע העכסט נוצליכע עקזיסטענץ.

צו דעם מאָרגענדיגען קאָנצערט פון קאַנטאָר ה' משה קוסעוויצקי לטובת „תּומכי אורחים"

דער מאָרגענדיגער קאָנצערט פון אָבּער קאַנטאָר ה' משה קוסעוויצקי, וואָס קומט פאָר אין העלענאָוו, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פּראָאינטערעסירונג. דער בּילעטען-פערקויף געהט צו זעהר לעבּהאַפט, ווייל אויסער דעם קאָנצערט וועט אויך זיין אין גאָרטען פערשידענע אַטראַקציעס אָנפאַנגענדיג פון 2 אַ זייגער בּייטאָג. דער סימפאָנישער קאָנצערט וועט זיך אָנהייבּען 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

ס'איז דעריבּער צו ערוואַרטען, אַז די גאָרטען-פערוויילונג, וועלכע די הכנסה געהט לטובת „תּומכי אורחים" וועט ווערען גערן בּעזוכט.

אונטערגעוואָרפען אַ קינד

(א) אויף זאַוואַדזקאַ 14 אינ'ם טרעפּענהויז האָט מען געפינען אַ'אונטערגעוואָרפען 6-וואָכעדיג קינד – אַ מיידעלע.

דאָס קינד האָט מען אַריבּערגעשיקט אין שטאָטישען דערציהונגס-הויז.

די מוטער ווערט געזוכט דורך דער פּאָליציי.

לאַנדווירטשאַפט-צענטערען אין די לאָדזער טורמעס

(2) אין שייכות מיט אַ פאַראָרדנונג פון יוסטיץ-מיניסטעריום, איז מען צוגעטרעטען צו די פאָראַרבּייטען, וואָס האָבּען דעם צוועק צו בּילדען די ערשטע מוסטערהאַפטע לאַנדווירטשאַפט-צענטערס אין די טורמעס פון לאָדז און לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

בּיי די טורמעס וועלען, אַזוי, ענטשטייען טורמע-שולעס, וואו עס וועלען ווערען אַדורכגעשולט די אַרעסטאַנטען, וועלכע דאַרפען אַרבּייטען אויף לאַנד.

איבּערגעפאָהרען דורך אַן'אויטאָ

(2) אויף בּזשעזשינער גאַס האָט אַן'אויטאָ איבּערגעפאָהרען די 48-יעהריגע מלכּה אָפּאַטשאַנאָווער (פון מיצקעוויטשאַ 14).

פּאַגאַטאָוויע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

זעלבּסטמאָרדען

(2) נעכטען אינדערפריה האָט זיך אויף וועגלאָוואַ 10 גע'סמ'ט מיט ליזאָל דער אַרבּייטער יאַן מישיאַקאָווסקי.

פּאַגאַטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף, און אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין קריין-שפּיטאָל אויף זאַגאַיניקאָווע.

(2) אויף זאַגאַיניקאָווא 6 האָט זיך עהרעגעכטען אין צווענד אויפגעהאָנגען אויף אַ שטריק דער אַרבּייטסלאָזער 30-יאָהריגער וועבּער אַלפאָנס שובּערט.

פון דער תּליה האָט מען איהם אַרונטערגענומען אַ טויטען.

די סבּה פונ'ם זעלבּסטמאָרד איז – שווערע דעפּרעסיע מחמת אַרבּייטסלאָזיגקייט.

סאָוויעטישע געסט אין לאָדז

נעכטען זענען געקומען קיין לאָדז דער לייטער פון דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָוויעטישער טוריסטען-אונטערנעהמונג „אינטוריסט" ד"ר שפּיגעל און די לייטערין פון דער טוריסטישער אָפּטיילונג בּיי דער סאָוויעטישער האַנדעלס-מיסיע אין פּוילען, פרוי אייכענוואַלד אין דער אַנגעלעגענהייט פון אָרגאַניזירן טוריסטישע אויספלוגען קיין ראַטענפערבּאַנד פון 1 בּיז'ן 10 סעפּטעמבּער צום טעאַטער-יום-טוב אין מאָסקווע.

פערשידענעס

אונזער בּן עיר, דער בּעקאַנטער פידעלקינסטלער טוביה ראָזענבּערג, אַ זוהן פון פּרנס לייבּוש ראָזענבּערג, האָט אין פּאַריזער קאָנסערוואַטאָריום בּיי אַ פידעל קאָנקורס בּעקומען דעם טיטעל קאָנצערט מייסטער.

אויספלוג קיין ווין

איינגעאָרדענט דורך „וואַגאָן-לי-קוק"

וואַגאָן-לי-קוק אָרדענט איין אין די טעג פון 18 אויגוסט בּיז'ן 3 סעפּטעמבּער אַן'אויספלוג קיין ווין.

די פּרייזען פון אַ בּילעט אין 3-טע קלאַס וועט קאָסטען – 115 זל., 2-טע קלאַס – 155 זל. די דאָזיגע פּרייזען נעמט אַרום די רייזע אויף אַ הין און צוריק צוזאַמען מיטן פּאַס און וויזעס.

איינשרייבּען קען מען זיך אין בּיוראָ פון „וואַגאָן-לי-קוק" פּיעטריקאָווער 64.

אויספלוגן פון „וואַגאָן-לי-קוק"

פון 8 בּיז 12 אויגוסט, – קיין קאָפּענהאַגען פּרייז פון 100 זל. און.

פון 23 בּיז'ן 30 אויגוסט, – קיין שטאָקהאָלם און העלזינגפאָרס. פון 150 זל. און.

פון 27 בּיז'ן 31 אויגוסט – קיין קאָפּענהאַגען פון 105 זל. און.

פון 3 בּיז'ן 10 סעפּטעמבּער – קיין לענינגראַד און מאָסקווע פון 150 זל. און.

פון 1 בּיז'ן 13 סעפּטעמבּער אַ ים-רייזע איבּער אייראָפּאַ מיט אויפענטהאַלט פון 480 זל. און.

– פון 11 בּיז'ן 15 אויגוסט 4 טאָגיגער אויספלוג קיין גדיניע – 14,90 זל.

לעבּענסלענגליכע פערזיכערונג אין „לאָפּ"

די וואָך האָבּען זיך פערזיכערט אין „לאָפּ" אויף לעבּענסלענגליכע פערזיכערונג די אַרבּייטער פון דער אַקציען-געזעלשאַפט שייבּלער און גראָהמאַן און פון י. יאָהן.

די אַקציע אויף לעבּענסלענגליכע פערזיכערונג האַלט זיך אין איין פערגרעסערען.

די איינמאַליגע איינצאָהלונג אין „לאָפּ" אויף לעבּענסלענגליכע פערזיכערונג מאַכט אויס 150 זל. גענויע אינפאָרמאַציעס ערטיילט די שטאָטישע אָבּטיילונג פון „לאָפּ", נאַרוטאָוויטש 30.

סקאָסירט אַ פערטעל פון נישט-בּעצאָהלטע אינדוסטרי-שטייער

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האָט די לאָדזער פינאַנץ-קאַמער פינאַנדערגעשיקט אין די פינאַנץ-אַמטען אַן'אויפקלערונג וועגען אָפּצאָהלען די פערלעגענע סומען פונ'ם אינדוסטריע-שטייער.

די לאָדזער פינאַנץ-אַמטען זענען בּעפולמעכטיגט צו סקאָסירען אַ פערטעל פונ'ם אינדוסטריע-שטייער, וואָס איז ענטשטאַנען בּיז 1930, אין פאַל ווען דער צאָהלער רעאַליזירט דעם רעשט דריי פערטעל פון דער אַלגעמיינער סומע.

פון רעוויע-טעאַטער „בּאַגאַטעלא"

היינט 2 פאָרשטעלונגען, 8 און 10 אָווענד. ס'ווערט געגעבּען דער אויסגעצייכנטער פּראָגראַם, וואָס געהט מיט גרויס ערפאָלג. אויסער דעם קומט פאָר אַ זייגער 5 נאָכמיטאָג קומט פאָר אַ קאָנצערט אין גאָרטען פון „בּאַגאַטעלא".

פון יודישען טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

היינט דינסטאָג 9.15 אָווענד, די אויסגעצייכנטע פּיעסע „וואו איז ערליכקייט?" אין 3 אַקטען מיט דינה האַלפּערן און סעם בּראָנעצקי אין די הויפּטראָלען.

פון דער לאָדזער בּערזע

בּאַנק פּאָלסקי –	– – –	86.00
3 פּראָצענטיגע בּודאָוולאַנע	–	43.80
4 „ דאָלאַרובקאַ	–	53.00
7 „ סטאַבּיליזאַציע (אַמ.)		67.50
5 „ וואַרשאָווער פ.-ב. 1934		58.25
5 „ לאָדזער	„ „	50.75
ענגלישער פונט	– – –	26.64
דאָלאַר אָפיצ. 5.28	נישט אָפיצ. –	5.25
גאָלד-דאָלאַר –	– – – –	8.91
גאָלד-רובּל –	– – –	4.60
דייטשער מאַרק –	– –	2.00

ראַדיאָ-ווינקעל

ענערגיע פון דער לופט

סענסאַציאָנעלע ערפינדונג פון בּערימטען עלעקטראָטעכניקער טעסלאַ

פון וואַשינגטאָן טיילט מען מיט: מיט עטליכע חדשים צוריק האָט די פּרעסע געבּראַכט אַ ידיעה וועגען עפּיס אַ נייער סענסאַציאָנעלער ענטדעקונג פון פּראָפ. טעסלאַ, דעם בּעריהמטען טשעכישען עלעקטראָטעכניקער, וועלכער האָט אין אַמעריקאַ געמאַכט אַ ריזיג פערמעגען מיט אַ רייה פּראַקטישע ערפינדונגען אויפ'ן געבּיט פון עלעקטרישע מאַשינען און מאָטאָרען.

דאָס מאָל האָט מען מיטגעטיילט וועגען אַ „מאַשין, וואָס שעפּט ענערגיע פון עטער". טעסלאַ האָט דאַן זיך קאַטעגאָריש אָבּגעזאָגט צו געבּען די זשורנאַליסטען וועלכע עס איז אויפקלערונגען.

ערשט איצט אַ דאַנק דער פּלוידערישקייט פון אַ פרוי – אַ אינזשיניער, איינע פון טעסלאַ'ס נאָהענטע מיטאַרבּייטערינס, האָט זיך איינגעגעבּען צו דערוויסען פּרטים וועגען דער נייער דערפינדונג. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז טעסלאַ האָט פאַקטיש געלעזט די אויפגאַבּע פון איבּערגעבּען עלעקטרישע ענערגיע אָהן דראָטען. איבּער דער דאָזיגער אויפגאַבּע האָבּען העכער 10 יאָהר געאַרבּייט די בּעסטע ראַדיאָ-טעכניקער פון דער וועלט, צווישען זיי אויך מאַרקאָני.

מיט דער הילף פון ראַדיאָ האָט מען בּיז איצט געקאָנט דורכ'ן עטער איבּערגעבּען אַ קלאַנג, בּילדער, מעכאַנישע ענערגיע, אָבּער עלעקטרישען שטראָם אין אַן'אינדוסטרי-מאַסשטאַב לאָזט זיך נישט איבּערגעבּען, ווייל די לופט טראָגט איבּער שלעכט עלעקטריציטעט, און די עלעקטריציטעט צעשפּרייט זיך נישט צוקומענדיג צום ציל.

אויב מען זאָל גלויבּען די לעצטע מיטטיילונגען פון די אַמעריקאַנער צייטונגען, האָט טעסלאַ געפינען אַ מיטעל צו בּילדען אין דער לופט אַ מין אומזיכטבּאַרע לייטונגען, איבּער וועלכע דער שטראָם קאָן געהן, נישט ווערענדיג צעשטרייט אין מיטען. די רעגירונג האָט איבּערגעגעבּען אין זיין רשות אַ באַהן-ליניע אין דער לענג פון 40 קילאָמעטער אין ראַיאָן פון די ניאַגאַראַפאַלען, און טעסלאַ לאָזט געהן איבּער איהר אַן'עלעקטרישען לאָקאָמאָטיוו מיט דער הילף פון אומזיכטבּאַרע ענערגיע-שטראַהלען, וועלכע ווערען געשיקט פון אַ צענטראַלע סטאַציע. טעסלאַ האָט נישט קיין לייטונגען, נישט קיין שום אַנדערע זאַך: זיינע מאָטאָרען ווערען געבּראַכט אין בּעוועגונג פון דער ווייטענס.

קלאנג-קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר! די וואונדערבארע אמת'ע לעבענס-דראמע פון דעם גרויסן רעזשיסער JAMES FLOOD

„דער אפגרונד פון לעבען"

אין די הויפט-ראלען די העלדען פון לוביטשאוו'ס „קונסט פון לעבען" Miriam Hopkins, Frederic March, George Raft, Helena Mack

וואס האט ארויסגערופען א סענסאציע אין דער גאנצער וועלט. אויסערגעוועהנליכע אינסצעניזאציע. אינטערעסאנטער אינהאלט. א פילם.

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און פאקס-אקטואליטעטען.

האלא! האלא!

איבעראשענדער סורפריז פארן געעהרטען לאדזער פובליקום!

דער גוט-בעקאנטער און קאנצעסיאנירטער

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

„POLONJA"

האט זיך איבערגעטראגן און געפינט זיך איצט אין א ניי-מאדערן לאקאל

אויף גדאנסקא 31

און בעזיצט די נייעסטע אויסלענדישע פאטא-אפאראטען און הערליכע דעקאראציעס.

צוליב דער ערעפנונג בעקומט די ג' קונדשאפט א ספעציעלע פרעמיע ד. ה. 6 רעטושירטע פאטאגראפיעס אויף זייד-פאפיר און א פערגרעסערטע פאטאגראפיע און אויסערדעם א שפיגעלע מיט זיין אייגען בילד בלויז פאר 1.50 זל.

ב. ע. מ.: פאר שילער, קבוצות, פעראיינען און נעז. אינסטיטוציעס די גרעסטע הנחות. ס'ווערט אויך אויסגעפיהרט אמאטאָרסקע פאטא-ארבייט זעהר ביליג און פינקטליך. אויף וואונש בעקומט מען אין מיין אנשטאלט שעהנע טעאטער-קאסטיומען, אלץ ניי.

מיט אכטונג

י. גוטערמאן אינה. פון „POLONJA"

31 גדאנסקא 31.

Dr. med.

Aleksander MARGOLIS

צוריקגעקעהרט

PRZEJAZD 20, tel. 112-81

אינערליכע קראנקהייטען

(ספעצ. פון מאגען און קישקעס)

נעהמט אן פון 5–6 נאכמ.

Dr. med. **H. GUTSTADT**

צוריקגעקעהרט

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

Zachodnia 62 (Śródmiejska 14)

tel. 129-52.

נעמט אן פון 11–1 און פון 5–7 נאכמ.

ברוך-קראנקע!!!

Dyr. J. Rapaport

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פויליז בעריהמטע ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בטוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-פעל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, רא דיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פארעלטערסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען שוואכע נערווען, געגען שלאפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארטע פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליטוואנגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע, קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שטערצליכע פלאטפיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט. אכטונג!

30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער-פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-כאריך).

עלטסטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

איך מאך עפענטליך בעקאנט, אז דער ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10, דער בעריהמטער ארטאפעדישער ספעציאליסט האט אין א קורצער צייט מיך בעפרייט, דאנק זיין הייל-ארטאפעדישען באנדאזש פון רופטור, וואס איז ענטשטאנען נאך אן אפעראציע. איך בין גענצליך אויסקורירט פון רופטור.

(—) **Leokadja Herkt**

Łódź, Nowe Chojny), ul. Miła 7.

Ogłoszenie.

Zarząd Miejski w Łodzi podaje do wiadomości, że w dniu 16 sierpnia 1934 roku o godz. 13-ej na terenie Taboru Miejskiego przy ul. Alei 1-go Maja Nr. 124 odbędzie się sprzedaż 7 unieruchomionych samochodów miejskich w drodze licytacji publicznej.

Przeznaczone do sprzedaży wozy obejrzeć można w przeddzień licytacji na miejscu wyżej wskazanem w godzinach od 14-ej do 16-ej.

Łódź, dnia 6 sierpnia 1934 roku.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

Dr. med.

Szarlotta Ejgerowa

צוריקגעקעהרט

ZAWADZKA 5, tel. 167-20.

די לאדזער יודישע געזעלשאפט פון שוץ איבער יתומים

מאכט בעקאנט, אז פון דעם 20/8–20/9 ד. י. ווערט אין סאנאטאריום „ראזא-לינא" ערעפענט דער VI סעזאן פאר מיידלעך פון 5–15 יאהר.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין קאנצעלאריע פון יתומים-הויז, פולנאצנא 38.

3201

פאר שאכטעל-מאכער, ליגירער, בוכבינדער און דרוקעריעז!

רעפעראטורען פון מעסערלעך, פערשידענע מאשינען-טיילען און שווייסונגען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

11/13 קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

Dr. med.

Ignacy Grynberg

ספעציאליסט פאר אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

CEGIELNIANA 17, tel. 174-15.

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 205-38

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.

וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען, אנטצינדונגען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

Poradnia WENEROLOGICZNA

הויט און וועגערישע קראנקהייטען

איז געווארען איבערטראגען

אויף 2 זשעלאנא 2

(פיעטריקאווער 47)

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד, זונטאג און הגאות פון 9–2 מיטאג.

א וויזיט 3 זל.

פון 11–1 מיטאג און פון 3–4 נאכמ.

נעמט אן א פרוי-דאקטאר.

Dr. med.

IGN. MARGOLIS

אויגען-ארצט

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פערזענליך

Piotrkowska 113, tel. 165-17

פון 1–2 און פון 5–7.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארטיטאג.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

די שענסטע דרוק-ארבייט ווערען אויסגעפירט אין דער דרוקעריי

בראמבערג און בוים

פילסודסקיעגא 55 (פראנט)

ווי צ.ב.ש. רעכנונגען, בריפבויגען, קווי טאריושען, שטרימפ-באנדעראלען, עטי קעטען, חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, א.א. פינקטליך און סאליד אויסגעפערטיגט.

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער-שוואכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. **I. ROZENFELD**

אויערן, נאז און האלז-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZAWADZKA 8, tel. 241-53.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30

לעכער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצושנייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פרייע פאסטענס

עס איז נויטיג א ווירטשאפטערין, וועלכע פערשטעהט גוט די קוך-ווירטשאפט ווי אויך אינטעליגענטע מיידלעך אלס געהילף-ערציהערינס פון קינדער-גרופען. בעפארצוגט וועלכע קענען די העברעאישע שפראך. מעלדען זיך אין קאנצעלאריע פון אינטערנאט, קילינסקיעגא 105 פון 3–4 נאכמ.

א יונגע ווערט געזוכט פון זאפארט אין דער סוויטער-פאבריק פלאץ וואלנאשטשי 6.

3206

א קוואליפיצירטער שערעס-ארבייטער ווערט געזוכט נארוטאוויטשא 9 (דזשעלנא). אין שערעס-געשעפט פון 9 ביז 12 בייטאג.

3200

נויטיג א שטריקער מיט א סוויטער-מאשין א 8-ער אדער א 9-ער. שרודמיעסקא 44, וו. 19.

3204

אן ארענטליך פיזיש יונגעל, בעקאנט אין דער אייזען-בראנזשע אלס געהילף ווערט געזוכט וואולטשאנסקא 60.

ס'ווערט געזוכט א שטריקער-ארבייטער זגערזשער 48, וו. 17.

3205

לאקאלען

אן איינגעפיהרטע מלעטשארניע מיט איינריכטונג, אין צענטרום אוועקצוגעבען. דירה-געלד 53 זל. א קווארטאל. צו ערפאהרען מלינארסקא 3 ביי קליין.

צו פערמיטען פון 1-טען יאנואר 1935 א פאבריקס-זאל 750 קוו. מעטער, אויפ'ן 2-טען שטאק מיט בעהייצונג, ליכט, ווינדע, דאמף-קראפט. צו ערפאהרען וואולטשאנסקא 50.

פערשידענעס

א יונגערמאן פון דייטשלאנד, וועלכער קען פערפעקט פויליש, דייטש, פראנצויזיש, ענגליש און העברעאיש, זוכט א פערטרעטונג ביי וואס עס זאל נישט זיין, איז אויך בעקאנט אין טעקסטיל-בראנזשע. אפערטען אין אדמ. אונטער „B. R."

א קוואליפיצירטע אפערלאק-נייהערין, וואס קען צושניידען זוכט ארבייט. די אדרעס צו ערפאהרען אין אדמיניסטר.

א בוכהאלטער מיט גוטע רעפערענצען נעהמט אן בוכהאלטערישע ארבייט. קילינסקיעגא נומר 40, וו. 79. קאווענט ביי פשטיק.

3202

געלעגענהייטליך צו פערקויפען אן ערשטקלאסיג שלאפצימער און עס-צימער. צו ערפאהרען טעלעפאניש 157-33.

א הויז צו פערקויפען. א געמויערט הויז, אן אפיצינא מיט אויבסט-גארטען. צו דערוויסען זיך אין אדמיניסטראציע. צופאהר מיט'ן טראמוואי נומר 14.

3197

צו די ה"ה גנבים! פרייטאג פארנאכט האט מען מיר ארויסגעגנבעט ביים טושינער טראמוואי. א מעטריקע מיט א ווייטשאנג. איך בעט געגען בעלוינונג אפצוגעבען אגראדאווא 20 צו אפאטאווסקי.

רעוואלאציע !!! דער רענאמירטער פריזיער-אנשטאלט י. יאקובאוויטש, פיעטריקאווער 60 האט בעשלאסען אויפ'ן זומער-סעזאן צו פערקלענערן די פרייזען. ראזירען 20 גר., שערען 40 גר., דעם קאפ וואשען 30 גר., עלעקטרישער מאסאזש 20 גר., ערשטקלאסיגער מאניקור 70 גר. איילט אלע מאסענווייז צו יאקובאוויטש'ן

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט–24 גר. אין דער זייט שפאלטען

אין טעקסט–40 . . . . . 60– 4

נאכ'ן טעקסט–12 . . . . . 18– . . . . .

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען–20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טאג פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיג. איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Członkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman